

หนังสือเรียนสาระการพัฒนาสังคม

รายวิชาเลือก เศรษฐกิจระหว่างประเทศ รหัสวิชา สค 32007

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 สำหรับคนไทยในต่างประเทศ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารทางวิชาการลำดับที่ 65/2554

- ชื่อหนังสือ** : หนังสือเรียนสาระการพัฒนาสังคม
รายวิชาเลือก เศรษฐกิจระหว่างประเทศ รหัส สค 32007
หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
สำหรับคนไทยในต่างประเทศ
- ISBN** :
- พิมพ์ครั้งที่** : 1/2554
- ปีที่พิมพ์** : 2554
- จำนวนพิมพ์** : 100 เล่ม
- เอกสารทางวิชาการลำดับที่** 65 /2554
- จัดพิมพ์และเผยแพร่** : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ
โทร. 0 2281 7217 - 8, 0 2628 5329, 0 26285331
โทรสาร 0 2628 5330
- เว็บไซต์** : <http://www.nfe.go.th/0101-v3/frontend/>
: <http://mesupa.blogspot.com/2008/11/barcode.html>

คำนำ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้ดำเนินการจัดทำหนังสือเรียนสาระการพัฒนาสังคม รายวิชาเลือก รหัส สค 32007 เศรษฐกิจระหว่างประเทศ ขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับ คนไทยในต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ และสามารถนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และปฏิบัติเพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจในสาระเนื้อหา รวมทั้งหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้หรือสื่ออื่น ๆ เพิ่มเติมได้

ในการดำเนินการจัดทำหนังสือเรียนเล่มนี้ ได้รับความร่วมมือที่ดีจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง ที่ร่วมค้นคว้าและเรียบเรียงเนื้อหาสาระจากสื่อต่างๆ เพื่อให้ได้สื่อที่สอดคล้องกับหลักสูตร และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนที่อยู่นอกระบบอย่างแท้จริง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ขอขอบคุณคณะที่ปรึกษา คณะผู้เรียบเรียง ตลอดจนคณะผู้จัดทำทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือด้วยดี ไว้ ณ โอกาสนี้

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ หวังว่าหนังสือเรียนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอน หากมีข้อเสนอแนะประการใดจะขอน้อมรับไว้ด้วยความขอบคุณยิ่ง

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
สารบัญ	
คำแนะนำในการใช้หนังสือเรียน	
คำอธิบายรายวิชา	
โครงสร้างรายวิชาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	
บทที่ 1 การค้าระหว่างประเทศ	1
เรื่องที่ 1 ความหมายของการค้าระหว่างประเทศ	3
เรื่องที่ 2 นโยบายการค้าระหว่างประเทศ	4
เรื่องที่ 3 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ	4
เรื่องที่ 4 องค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจ	6
เรื่องที่ 5 ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ	10
กิจกรรมท้ายบท	12
บทที่ 2 การเงินระหว่างประเทศ	13
เรื่องที่ 1 ดุลการค้า	14
เรื่องที่ 2 ดุลการชำระเงิน	15
เรื่องที่ 3 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	16
กิจกรรมท้ายบท	19
บทที่ 3 เศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทย	20
เรื่องที่ 1 การลงทุนระหว่างประเทศ	21
เรื่องที่ 2 เขตการค้าเสรี	22
กิจกรรมท้ายบท	23
บทที่ 4 บทบาทสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ	27
เรื่องที่ 1 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ	28
เรื่องที่ 2 กลุ่มเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก	30
กิจกรรมท้ายบท	33
แนวเฉลยกิจกรรมท้ายบท	34
บรรณานุกรม	46
คณะผู้จัดทำ	47

คำแนะนำการใช้หนังสือเรียน

หนังสือเรียนสาระวิชา การพัฒนาสังคม รายวิชาเลือก เศรษฐกิจระหว่างประเทศ รหัส สค 32007 (1 หน่วยกิต) ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับคนไทยในต่างประเทศ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำชี้แจงก่อนเรียนรู้รายวิชา

ส่วนที่ 2 เนื้อหาสาระและกิจกรรมท้ายบท

ส่วนที่ 3 แนวตอบกิจกรรมท้ายบท และหรือแบบทดสอบย่อยท้ายบท

ส่วนที่ 1 คำชี้แจงก่อนเรียนรู้รายวิชา

ผู้เรียนต้องศึกษารายละเอียดในคำนำและคำแนะนำการใช้หนังสือเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจ และเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ของรายวิชา ซึ่งการเรียนรู้เนื้อหาและการปฏิบัติกิจกรรมท้ายบท ควรปฏิบัติดังนี้

1. ทารื้อครูประจำกลุ่ม / ครูผู้สอน เพื่อร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ (ใช้เวลาเรียน 40 ชั่วโมง)
2. ศึกษาเนื้อหาจากหนังสือเรียน หากมีข้อสงสัยเรื่องใดสามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้จากสื่อต่าง ๆ หรือทารื้อครูประจำกลุ่ม / ครูผู้สอน เพื่อขอคำอธิบายเพิ่มเติม
3. ทำกิจกรรมท้ายบทเรียนตามที่กำหนด
4. เข้าสอบวัดผลการเรียนรู้ปลายภาคเรียน
5. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลรายวิชา ซึ่งมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยแบ่งสัดส่วนคะแนนเป็นระหว่างภาคเรียน 60 คะแนน และปลายภาคเรียน 40 คะแนน ดังนี้

5.1 คะแนนระหว่างภาคเรียน 60 คะแนน แบ่งส่วนคะแนนตามกิจกรรม ได้แก่

1) ทำกิจกรรมท้ายบทเรียน 20 คะแนน โดยทำกิจกรรมท้ายบทให้ครบถ้วน

2) ทำบันทึกการเรียนรู้ 20 คะแนน โดยสรุปย่อเนื้อหาหรือวิเคราะห์เนื้อหา

จากการศึกษาหนังสือแบบเรียนรายวิชานี้ เพื่อแสดงให้เห็นกระบวนการเรียนรู้ และการนำความรู้ไปใช้ โดยทำตามที่ครูกำหนด และจัดทำเป็นรูปแบบเอกสารความรู้ ดังนี้

- ปก (รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้เรียน: ชื่อ-นามสกุล รหัสประจำตัว ระดับการศึกษา ศก.ร.คน. ของผู้เรียน และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมาย พิเศษ)

- ส่วนบันทึกการเรียนรู้ (เนื้อหาประกอบด้วย : หัวข้อ/เรื่องที่ศึกษา และ จุดประสงค์ที่ศึกษา และขั้นตอนการศึกษาโดยระบุว่าวิธีรวบรวมข้อมูลอย่างไร นำข้อมูลมาใช้อย่างไร)

- ส่วนสรุปเนื้อหา (สรุปสาระความรู้สำคัญตามเนื้อหาที่ได้บันทึกการเรียนรู้)

- ประโยชน์ที่เกิดกับตัวผู้เรียน (บอกความรู้ที่รับและนำมาพัฒนาตนเอง /การนำไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ หรือในชีวิตประจำวัน)

3) ทำรายงานหรือโครงการ คิดสัดส่วน 20 คะแนน โดยจัดทำเนื้อหาเป็นรายงานหรือโครงการ ตามที่ครูกำหนด รูปแบบเอกสารรายงานหรือโครงการดังนี้

3.1) การทำรายงานหรือโครงการตามที่ครูมอบหมาย ให้ดำเนินการตามรูปแบบกระบวนการทำรายงานหรือโครงการ ตามรูปแบบเอกสารดังนี้

- ปก (เรื่องที่รายงาน รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้เรียน : ชื่อ-นามสกุล รหัสประจำตัว ระดับการศึกษา ศกธ.กศน. ของผู้เรียน และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ)

- คำนำ
- สารบัญ
- ส่วนเนื้อหา (หัวข้อหลัก หัวข้อย่อย)
- ส่วนเอกสารอ้างอิง

3.2) การทำโครงการ ตามที่ครูมอบหมาย และดำเนินการตามกระบวนการทำรายงาน โดยจัดทำตามรูปแบบเอกสารดังนี้

- ปก (ชื่อโครงการ รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้เรียน : ชื่อ-นามสกุล รหัสประจำตัว ระดับการศึกษา ศกธ.กศน. ของผู้เรียน และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ)

- หลักการและเหตุผล
- วัตถุประสงค์
- เป้าหมาย
- ขอบเขตของการศึกษา
- วิธีดำเนินงานและรายละเอียดของแผน
- ระยะเวลาดำเนินงาน
- งบประมาณ
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ

5.2 คะแนนปลายภาคเรียน 40 คะแนน ผู้เรียนต้องเข้าสอบวัดความรู้ปลายภาคเรียน โดยใช้เครื่องมือ (ข้อสอบแบบปรนัย หรือ อัตนัย) ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

ส่วนที่ 2 เนื้อหาสาระและกิจกรรมท้ายบท

ผู้เรียนต้องวางแผนการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับระยะเวลาของรายวิชา และต้องศึกษาเนื้อหาสาระตามที่กำหนดในรายวิชาให้ละเอียดครบถ้วน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ของรายวิชา ซึ่งในรายวิชานี้ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 บท ดังนี้

บทที่ 1 การค้าระหว่างประเทศ

บทที่ 2 การเงินระหว่างประเทศ

บทที่ 3 เศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทย

บทที่ 4 บทบาทสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

ส่วนกิจกรรมท้ายบทเรียน เมื่อผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาแต่ละบท/ตอนแล้ว ต้องทำกิจกรรมท้ายบทเรียนหรือแบบฝึกหัด ตามที่กำหนดให้ครบถ้วน เพื่อสะสมเป็นคะแนนระหว่างภาคเรียน (20 คะแนน)

ส่วนที่ 3 แนวตอบกิจกรรมท้ายบทเรียนหรือแบบฝึกหัด และหรือเฉลยแบบทดสอบย่อย

แนวตอบกิจกรรมท้ายบทเรียนหรือแบบฝึกหัด และหรือเฉลยแบบทดสอบย่อย จัดทำแยกไว้เป็นบท เรียงลำดับ

คำอธิบายรายวิชา สค 32007 เศรษฐกิจระหว่างประเทศ
สาระการพัฒนาสังคม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1 หน่วยกิต
(40 ชั่วโมง)

มาตรฐานที่ 5.1 มีความรู้ ความเข้าใจตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์
เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง สามารถนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต

ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. ความหมาย ความสำคัญของการค้าระหว่างประเทศ
2. การเงินระหว่างประเทศ
3. เศรษฐกิจระหว่างประเทศ
4. การรวมกลุ่มระหว่างประเทศ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ศึกษาเรียนรู้จากการค้นข้อมูลจากเอกสาร เว็บไซต์ ผู้รู้ ครูผู้สอน วิทยากร สื่อ ตำรา
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเขียนรายงาน(เป็นรายบุคคล หรือกลุ่ม) จัดให้ผู้เรียนได้อภิปรายถึงผลดี
ผลเสียของการที่ประเทศไทย ได้ดำเนินการค้าระหว่างประเทศกับประเทศในโลกพร้อมสรุปนำเสนอใน
รูปแบบที่หลากหลาย

การวัดและประเมินผล

ใบงาน การรายงาน การมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผลงาน แบบทดสอบ

โครงสร้างรายวิชาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (สค 32007)

สาระสำคัญ

การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญของการค้าระหว่างประเทศ การเงินระหว่างประเทศ ความหมาย ความสำคัญของการค้าระหว่างประเทศ เศรษฐกิจระหว่างประเทศ บทบาทสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และสามารถอภิปรายถึงผลดี ผลเสียของการที่ประเทศไทยได้ดำเนินการค้าระหว่างประเทศกับประเทศในโลกพร้อมสรุป นำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. มีความรู้ ความเข้าใจตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง สามารถนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต
2. อธิบายถึงผลดี ผลเสียของการที่ประเทศไทยได้ดำเนินการค้าระหว่างประเทศกับประเทศในโลกพร้อมสรุปนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ศึกษาเรียนรู้จากการค้นข้อมูล จากเอกสาร เว็บไซต์ ผู้รู้ ครูผู้สอน วิทยากร สื่อ ตำรา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเขียนรายงาน (เป็นรายบุคคล หรือ กลุ่ม)

ขอบข่ายเนื้อหา

- บทที่ 1 การค้าระหว่างประเทศ
- บทที่ 2 การเงินระหว่างประเทศ
- บทที่ 3 เศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทย
- บทที่ 4 บทบาทสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

บทที่ 1

การค้าระหว่างประเทศ

สาระสำคัญ

การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) หมายถึงการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการต่าง ๆ ผ่านเขตแดนของชาติ โดยมีสาเหตุมาจากความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์และทรัพยากร ซึ่งแต่ละประเทศมีทำเลที่ตั้ง สภาพดินฟ้าอากาศ และทรัพยากรที่แตกต่างกัน ทำให้โอกาสในการผลิตสินค้าต่างกันไปด้วย และความได้เปรียบในการผลิต ซึ่งแต่ละประเทศจะมีความสามารถในการผลิตสินค้าแต่ละชนิดไม่เหมือนกัน ความได้เปรียบในการผลิต เกิดจากการที่ประเทศนั้น ๆ ผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าประเทศอื่น ทำให้ต้นทุนต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ประเทศที่มีความได้เปรียบในการผลิตสินค้าชนิดใดก็จะส่งสินค้าชนิดนั้นไปขายให้กับต่างประเทศ และนำเข้าสินค้าชนิดไม่มีความได้เปรียบในการผลิตเข้ามาในประเทศ

นโยบายการค้าระหว่างประเทศ ทำให้ประเทศหาประโยชน์จากการค้าได้ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วแต่ละประเทศสามารถใช้นโยบายการค้าให้สอดคล้องกับเหตุผลและความจำเป็นของตนเอง

การรวมกลุ่มทางการค้า มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างและรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน โดยเฉพาะการขยายขอบเขตทางการค้าระหว่างกันให้กว้างขึ้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

- อธิบายความหมายและความสำคัญของการค้าระหว่างประเทศ
- อธิบายนโยบายการค้าระหว่างประเทศ
- วิเคราะห์ผลเสียของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 ความหมายของการค้าระหว่างประเทศ
- เรื่องที่ 2 นโยบายการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Policy)
 - 2.1 นโยบายการค้าเสรี
 - 2.2 นโยบายการค้าคุ้มกัน

เรื่องที่ 3 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic integration)

3.1 เขตการค้าเสรี (Free Trade Area)

3.2 สหภาพศุลกากร (Custom Union)

3.3 ตลาดร่วม (Common Market)

3.4 สหภาพเศรษฐกิจ (Economic Union)

3.5 สหภาพเหนือชาติ (Supernational Union)

เรื่องที่ 4 องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ

4.1 องค์การสหประชาชาติ (The United Nations : UN)

4.2 สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

4.3 เขตการค้าเสรีอาเซียน (Asean free trade area: AFTA)

4.4 ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก หรือเอเปก (Asia-pacific economic cooperation : APEC)

4.5 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) หรือ
ไอเอ็มเอฟ (IMF)

4.6 สหภาพยุโรป (European Union: EU)

เรื่องที่ 5 ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ

เรื่อง 1 ความหมายของการค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) หมายถึงการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการต่าง ๆ ผ่านเขตแดนของชาติ ประกอบด้วย การส่งสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศของตนไปยังประเทศอื่น ๆ ที่เป็นผู้ซื้อ เรียกว่า การส่งออก (export) และการซื้อสินค้าที่ผลิตจากประเทศอื่น ๆ เรียกว่า การนำเข้า (Import) และเรียกผลต่างระหว่างมูลค่าการส่งออก กับมูลค่าการนำเข้าว่า การส่งออกสุทธิ (net export) อันเป็นการแสดงถึงดุลการค้า (Balance of Trade) ของประเทศ ถ้ามูลค่าการส่งออกมากกว่ามูลค่าการนำเข้า ประเทศจะเกินดุลการค้า (Surplus) และถ้ามูลค่าการส่งออกน้อยกว่ามูลค่าการนำเข้า ประเทศจะขาดดุลการค้า (deficit)

สาเหตุของการค้าระหว่างประเทศ

การที่ประเทศต่างๆ ทำการค้าระหว่างกันนั้น เกิดจากสาเหตุสำคัญอย่างน้อย 2 ประการ คือ

1) ความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์และทรัพยากร

แต่ละประเทศมีทำเลที่ตั้ง สภาพดินฟ้าอากาศ และทรัพยากรที่แตกต่างกัน ทำให้โอกาสในการผลิตสินค้าต่างกันไปด้วย เช่น ประเทศที่ไม่มีพรมแดนติดทะเลจะไม่มีโอกาสส่งออกอาหารทะเล ความแตกต่างของทรัพยากรจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานในการกำหนดโครงสร้างการผลิตของแต่ละประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วประเทศต่าง ๆ มักจะผลิตสินค้าที่ใช้ทรัพยากรชนิดที่ประเทศนั้นๆ มีอยู่ และถ้าผลิตสินค้าชนิดใดได้มากกว่าความต้องการภายในประเทศแล้ว ก็จะส่งสินค้าชนิดนั้นๆ ออกไปขายให้กับประเทศอื่น และนำสินค้าชนิดที่ตนเองขาดแคลนทรัพยากรในการผลิตเข้ามาจากต่างประเทศ

2) ความได้เปรียบในการผลิต

แต่ละประเทศจะมีความสามารถในการผลิตสินค้าแต่ละชนิดไม่เหมือนกัน ความได้เปรียบในการผลิต เกิดจากการที่ประเทศนั้น ๆ ผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าประเทศอื่น ทำให้ต้นทุนต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ประเทศที่มีความได้เปรียบในการผลิตสินค้าชนิดใดก็จะส่งสินค้าชนิดนั้นไปขายให้กับต่างประเทศ และนำเข้าสินค้าชนิดที่ไม่มีความได้เปรียบในการผลิตเข้ามาในประเทศ เช่น ประเทศไทยส่งออกข้าวเนื่องจากมีความได้เปรียบในการผลิต และนำเข้ารถยนต์เนื่องจากไม่มีความได้เปรียบในการผลิต

เรื่องที่ 2 นโยบายการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Policy)

นอกจากความแตกต่างของทรัพยากร ความได้เปรียบในการผลิต จะมีความสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศแล้ว การใช้นโยบายการค้าระหว่างประเทศยังเป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ประเทศหาประโยชน์จากการค้าได้ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วแต่ละประเทศสามารถใช้นโยบายการค้าให้สอดคล้องกับเหตุผลและความจำเป็นของตนเอง โดยการใช้นโยบายการค้าเสรี หรือนโยบายการค้าคุ้มกัน ได้ดังนี้

2.1 นโยบายการค้าเสรี

นโยบายการค้าเสรี หมายถึง นโยบายการค้าที่สนับสนุนให้แต่ละประเทศผลิตสินค้าตามความสามารถและความชำนาญ ส่งเสริมให้มีการค้าระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง โดยไม่มีการตั้งกำแพงภาษีขาเข้า หรือมีข้อจำกัดอื่นใดทางการค้าเพื่อกีดกันสินค้าที่ผลิตจากต่างประเทศ หรือให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งของประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ

2.2 นโยบายการค้าคุ้มกัน

นโยบายการค้าคุ้มกัน (Protective Trade Policy) หมายถึง นโยบายการค้าที่มุ่งคุ้มกันตลาดสินค้าภายในประเทศ โดยพยายามไม่ให้ประเทศอื่นส่งสินค้าชนิดที่ต้องการคุ้มกัน เข้ามาแข่งขันกับผู้ผลิตภายในประเทศ

เรื่องที่ 3 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic integration)

เนื่องจากการใช้นโยบายการค้าเสรีและนโยบายการค้าคุ้มกัน ก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อประเทศไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง แต่ไม่ว่าหลายๆ ประเทศจะดำเนินนโยบายการค้าควบคู่กันไปทั้งสองลักษณะแล้วก็ตาม ยังปรากฏว่า บางประเทศยังคงเสียประโยชน์ทางการค้า บางประเทศได้รับประโยชน์ทางการค้า ทั้งนี้เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ที่ทำการค้ากัน ประกอบด้วยกลุ่มประเทศผู้ส่งออกสินค้าที่ใช้วิธีการผลิตไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ได้แก่ กลุ่มประเทศผู้ผลิตสินค้าเกษตรกรรม กับ กลุ่มประเทศผู้ส่งออกสินค้าที่ใช้วิธีการผลิตยุ่งยาก ซับซ้อน ใช้วิทยาการขั้นสูง ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ได้แก่ กลุ่มประเทศผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรม ทำให้ราคาสินค้าของทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันมาก อันเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบ เสียเปรียบทางการค้าระหว่างทั้งสองกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

การรวมกลุ่มทางการค้า จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างและรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน โดยเฉพาะการขยายขอบเขตทางการค้าระหว่างกันให้กว้างขึ้น ด้วยการลดหรือยกเลิกอุปสรรค

ทางการค้าต่างๆ ทั้งพิกัดอัตราภาษีศุลกากรและไม่ใช่ภาษีศุลกากร (tariff and non-tariff barriers) รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขข้อปฏิบัติทางการค้าให้มีความสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้น โดยแบ่งระดับของการรวมกลุ่มได้ดังนี้

3.1 เขตการค้าเสรี (Free Trade Area)

เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจขั้นต้น โดยประเทศสมาชิกทำความตกลงยกเลิกพิกัด อัตราภาษีศุลกากรและข้อจำกัดทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีอากร เพื่อมุ่งให้เกิดเขตการค้าเสรีระหว่างกันขึ้น ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกยังคงสามารถกำหนดพิกัดอัตราภาษีศุลกากร หรือข้อจำกัดทางการค้าอื่นๆ กับประเทศนอกกลุ่มได้อย่างเสรี แต่ไม่มีข้อตกลงเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและข้อตกลงเกี่ยวกับนโยบายทางการเมือง การปกครองในกลุ่มประเทศสมาชิก

3.2 สหภาพศุลกากร (Custom Union)

มีลักษณะเหมือนกับเขตการค้าเสรี แต่มีเงื่อนไขเพิ่มเติม คือ ประเทศสมาชิกจะร่วมกันกำหนดพิกัดอัตราภาษีศุลกากรในอัตราเดียวกันสำหรับสินค้าเข้าจากประเทศนอกกลุ่ม โดยกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ใช้กับประเทศนอกกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจะต้องปฏิบัติเหมือนกัน แต่ไม่มีข้อตกลงเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและข้อตกลงเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองการปกครองในกลุ่มประเทศสมาชิก

3.3 ตลาดร่วม (Common Market)

มีลักษณะเหมือนกับสหภาพศุลกากร แต่มีข้อกำหนดเพิ่มเติมในการอนุญาตให้มีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศสมาชิกได้อย่างเสรีด้วย

3.4 สหภาพเศรษฐกิจ (Economic Union)

มีลักษณะเหมือนกับตลาดร่วม แต่มีข้อกำหนดเพิ่มเติม โดยให้ประเทศสมาชิกกำหนดนโยบายเศรษฐกิจต่าง ๆ รวมทั้งนโยบายการขนส่งระหว่างประเทศร่วมกัน

3.5 สหภาพเหนือชาติ (Supernational Union)

เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจขั้นสูงสุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวมเป็นชาติเดียวกัน ซึ่งรัฐบาลของแต่ละประเทศไม่สามารถกำหนดนโยบายของตนเอง แต่สหภาพจะเป็นผู้กำหนดนโยบายให้ประเทศสมาชิกดำเนินการ

เรื่องที่ 4 องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ

การจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศอาจจำแนกออกเป็นสองระดับหลัก คือองค์การระหว่างประเทศระดับโลก และระดับภูมิภาค ซึ่งทั้งสองระดับล้วนเป็นองค์การเพื่อประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศปัจจุบัน ดังนี้

4.1 องค์กรสหประชาชาติ (The United Nations : UN)

สถาปนาอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ.2488 หลังสงครามโลกครั้งที่สองยุติลง มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงนิวยอร์กประเทศสหรัฐอเมริกา มีประเทศเอกราชทุกภูมิภาคเป็นสมาชิกไม่ต่ำกว่า 190 ประเทศในปัจจุบัน

โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1.1 เพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ
- 1.2 เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างประชาชาติ โดยยึดการเคารพต่อหลักการแห่งสิทธิอันเท่าเทียมกัน
- 1.3 เพื่อให้บรรลุถึงความร่วมมือระหว่างประเทศ ในอันที่จะแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และมนุษยธรรมและการส่งเสริมสนับสนุนการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐานสำหรับทุกคน โดยไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา เพศ หรือภาษา

1.4 เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานของประชาชาติทั้งหลายให้กลมกลืนกัน ในอันที่จะบรรลุจุดหมายปลายทางร่วมกัน เช่น การรักษาสันติภาพ ส่งเสริมประชาธิปไตย ส่งเสริมด้านมนุษยชน พัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้าระดับโลก ให้ความคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

4.2 สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nation : ASEAN) หรืออาเซียน

ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2510 โดยมีสมาชิกเริ่มแรก 5 ประเทศ คือ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ในปัจจุบันได้สมาชิกเพิ่ม ได้แก่ บรูไน เวียดนาม ลาว และกัมพูชา โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเร่งรัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคม วัฒนธรรมของภูมิภาค ส่งเสริมสันติภาพ และเสถียรภาพของภูมิภาคตามหลักของสหประชาชาติ ส่งเสริม ร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ การบริหารอย่างจริงจัง

4.3 เขตการค้าเสรีอาเซียน (Asean free trade area: AFTA)

เขตการค้าเสรีอาเซียน หรืออาฟตา เป็นการร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ทำให้การค้าขายในกลุ่มอาเซียนขยายตัว เป็นความคิดริเริ่มที่มาจากอดีตนายกรัฐมนตรีไทย คือ นายอานันท์ ปันยารชุน ที่เสนอต่อที่ประชุมอาเซียน ณ ประเทศสิงคโปร์

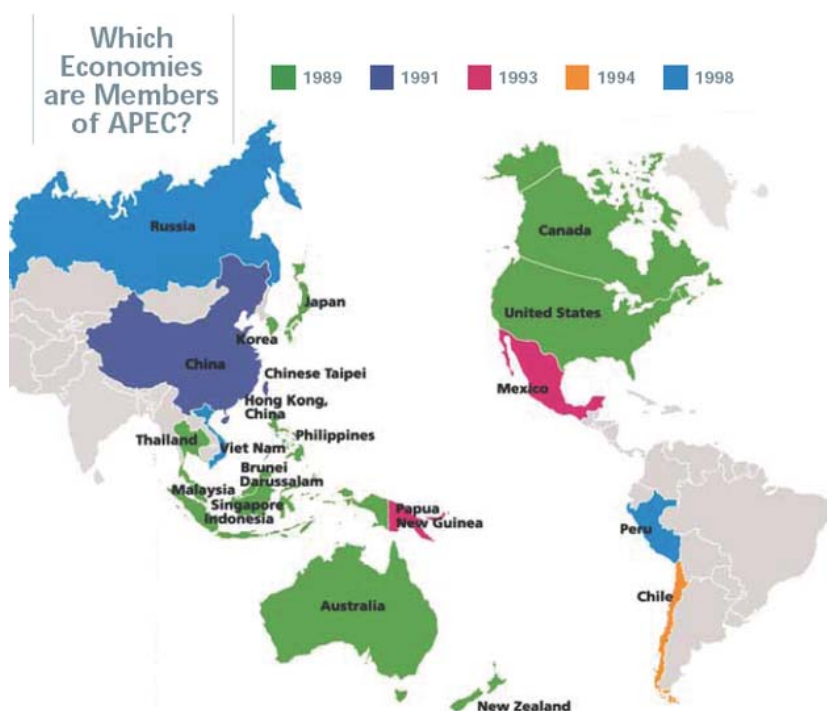
โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การค้าภายในอาเซียนเป็นไปโดยเร็ว อัตราภาษีต่ำที่สุดและเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติสู่ภูมิภาคอาเซียน ตลอดจนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การค้าโลกที่เป็นระบบเสรียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของไทยอย่างจริงจัง ระบบการค้าเสรี เป็นลักษณะหนังสือเรียนสาระการพัฒนาสังคม รายวิชาเลือก เศรษฐกิจระหว่างประเทศ (สค 32007) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ทวีปเอเชีย ระหว่างประเทศไทยกับประเทศในเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ เป็นต้น

4.4 ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก หรือเอเปก (Asia-pacific economic cooperation : APEC)

ก่อตั้งใน พ.ศ. 2532 ตามข้อเสนอของนายบ็อบฮอว์ก อดีตนายกรัฐมนตรีประเทศ ออสเตรเลีย โดยกลุ่มเอเปกเป็นกลุ่มเศรษฐกิจที่มีประชากรรวมกันมากที่สุดกว่า 2,000 ล้านคน ครอบคลุม สามทวีป คือ เอเชีย อเมริกา และออสเตรเลีย มีสำนักงานตั้งอยู่ที่ประเทศ สิงคโปร์

มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียและของโลก โดย ต้องการพัฒนาส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีที่อยู่บนรากฐานของการเปิดการค้าเสรี การลงทุน และหาทาง ลดอุปสรรคทางการค้า โดยยึดหลักผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งไทยเคยเป็นเจ้าภาพการจัดประชุมในปี พ.ศ. 2546

4.5 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) หรือ ไอเอ็มเอฟ (IMF)

เป็นองค์กรที่รัฐบาลของกลุ่มประเทศพันธมิตรได้ร่วมกันก่อตั้งขึ้นโดยมีข้อบังคับว่าประเทศที่จะเป็นสมาชิกธนาคารโลก และจะต้องเป็นสมาชิกของ IMF ด้วย เริ่มเปิดดำเนินการในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1947 ประเทศที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการเงินฯ จะต้องเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติอยู่ก่อนแล้ว ในปัจจุบันมีสมาชิก 185 ประเทศ

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้ง IMF คือ จัดการและควบคุมระบบการเงินของโลกและช่วยเหลือประเทศที่เผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจ โดยจะประสานการทำงานกับกระทรวงการคลัง และแบงก์ชาติของแต่ละประเทศ หน้าที่หลักของ IMF มีอยู่ 3 ประการคือ

1. จัดระบบการเงินโลก
2. กำกับกติกาทางเศรษฐกิจของโลก เพื่อให้เกิดความมั่นคงมีเสถียรภาพ
3. สร้างเงินซึ่งเป็นเงินสำรองระหว่างประเทศ เป็นเงินที่เป็นกลาง ไม่ได้เป็นเงินของประเทศใดประเทศหนึ่ง

4.6 สหภาพยุโรป (European Union: EU)

เป็นองค์การระหว่างประเทศ ที่ประกอบด้วยรัฐสมาชิก 27 ประเทศ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535

สหภาพยุโรปมีอิทธิพลสูงต่อเวทีโลก เนื่องด้วยมีประชากรกว่า 500 ล้านคนและมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ คิดเป็นกว่า 30% ของโลก มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ กรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม

สหภาพยุโรปประกอบไปด้วยรัฐอิสระ 27 ประเทศ เป็นที่รู้จักกันในสถานะรัฐสมาชิก: ออสเตรีย เบลเยียม บัลแกเรีย ไชปรัส สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก เอสโตเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ ฮังการี ไอร์แลนด์ อิตาลี ลัตเวีย ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มอลตา เนเธอร์แลนด์ โปแลนด์ โปรตุเกส โรมาเนีย สโลวาเกีย สโลวีเนีย สเปน สวีเดน และสหราชอาณาจักร

ปัจจุบันมีประเทศสมัครเข้าเป็นสมาชิก 3 ประเทศคือ โครเอเชีย มาซิโดเนียและตุรกี ส่วนประเทศแถบคาบสมุทรบอลข่านตะวันตกเช่น แอลเบเนีย บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา มอนเตเนโกรและเซอร์เบีย ถูกจัดให้เป็นประเทศที่สามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้

เรื่องที่ 5 ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ

การกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ

การกีดกันทางการค้า คือ การที่รัฐบาลหรือประเทศใดๆ ใช้มาตรการแทรกแซง เพื่อลดปริมาณการนำเข้าสินค้ามาในประเทศตนหรือเพื่อลดปริมาณการส่งออกสินค้าของประเทศอื่น โดยวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่มักกระทำเพื่อปกป้องผู้ผลิตสินค้าภายในประเทศ อาจโดยการใช้มาตรการที่ทำให้ผู้ส่งออกมีความสามารถในการแข่งขันทางการค้ากับผู้ผลิตภายในประเทศได้น้อยลง เช่น การเก็บภาษีนำเข้าในอัตราสูง ทำให้สินค้าที่นำเข้ามีราคาสูงขึ้น หรืออาจโดยการจำกัดปริมาณการนำเข้า หรือใช้มาตรการต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งออกของประเทศอื่น ทำให้ส่งออกได้น้อยลงกว่า เมื่อไม่มีการใช้มาตรการเข้าแทรกแซงหรือส่งออกได้น้อยลงกว่าเมื่อปล่อยให้การค้าเป็นไปโดยเสรี ในอดีตก่อนการจัดตั้ง WTO ขึ้น การค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศเป็นไปโดยขาดกรอบหรือกติกาทางการค้า ประเทศต่างๆ ก็มักใช้มาตรการกีดกันทางการค้าสินค้าเกษตรตามอำเภอใจ ทำให้ประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตรได้รับความเดือดร้อน ทั้งนี้มาตรการกีดกันการค้าสินค้าเกษตรสำคัญๆ ที่ประเทศต่างๆ นำมาใช้มีทั้งมาตรการทางภาษีและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี

มาตรการปกป้องทางการค้าระหว่างประเทศ - มาตรการทางภาษี

มาตรการทางภาษี เป็นมาตรการกีดกันทางการค้ามาตรการหนึ่งในอดีต มีการนำมาใช้กีดกันทางการค้าสินค้าเกษตรกันมาก โดยเรียกเก็บภาษีนำเข้าในอัตราที่สูงเพื่อปกป้องผู้ผลิตภายในประเทศตน ดังจะเห็นได้จากอัตราภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรที่สำคัญบางชนิดของบางประเทศ ที่เป็นข้อมูลซึ่งแจ้งไว้ต่อองค์การการค้าโลก(WTO) เพื่อใช้เป็นฐานในการลดภาษีนำเข้าตามข้อตกลงว่าด้วยสินค้าเกษตร มีการกำหนดอัตราภาษีนำเข้าไว้สูงมาก รวมทั้งประเทศไทยด้วย เว้นแต่ประเทศออสเตรเลียที่กำหนดอัตราภาษีนำเข้าไว้ต่ำกว่าประเทศอื่นมาก

ทั้งนี้การเก็บภาษีนำเข้าในอัตราสูงย่อมทำให้สินค้าเกษตรที่นำเข้ามีต้นทุนสูงขึ้น จึงมีความสามารถในการแข่งขันกับสินค้าเกษตรที่ผลิตภายในประเทศผู้นำเข้าลดลง ทำให้ปริมาณการนำเข้าลดลง ซึ่งหมายถึงการส่งออกของประเทศผู้ส่งออกลดลงนั่นเอง

มาตรการปกป้องทางการค้าระหว่างประเทศ - มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี

มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีที่นำมาใช้กีดกันทางการค้าสินค้าเกษตรที่สำคัญในอดีต ได้แก่ การควบคุมหรือจำกัดปริมาณการนำเข้า การอุดหนุนผู้ผลิตภายในประเทศ และการอุดหนุนการส่งออก ซึ่งจะได้กล่าวถึงตามลำดับต่อไปนี้

1. การจำกัดการนำเข้า

การจำกัดปริมาณการนำเข้า คือ การกำหนดโควตาการนำเข้าให้น้อยกว่าปริมาณการนำเข้าที่ควรจะเป็นหากปล่อยให้ทำการค้าแบบเสรี เพื่อปกป้องผู้ผลิตภายในประเทศให้สามารถแข่งขันกับสินค้านำเข้าได้มากขึ้น การใช้มาตรการจำกัดปริมาณการนำเข้าเพื่อกีดกันการค้าสินค้าเกษตร เช่น การจำกัดปริมาณการนำเข้าข้าวของประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ เป็นต้น

2. การอุดหนุนผู้ผลิตภายในประเทศ

การอุดหนุนผู้ผลิตภายในประเทศเป็นมาตรการที่ทำให้ผู้ผลิตภายในประเทศมีความสามารถในการแข่งขันทางการค้ากับสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศได้มากขึ้น อาจทำได้โดยการจัดหาปัจจัยการผลิตที่สำคัญจำหน่ายให้ในราคาต่ำกว่าต้นทุนหรือการจ่ายชดเชยให้แก่ผู้ผลิต เป็นต้น ทำให้ต้นทุนการผลิตในประเทศลดต่ำกว่าความเป็นจริง มาตรการนี้มีการใช้กันมากไม่เฉพาะประเทศผู้นำเข้าสินค้าเกษตรที่ต้องการปกป้องผู้ผลิต ภายในประเทศของตนเท่านั้น ประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตรในหลายประเทศก็มีการใช้มาตรการหนึ่งนี้เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านการส่งออกกับประเทศอื่นๆ ทั้งนี้การใช้มาตรการอุดหนุนภายในประเทศ มีผลให้เกิดการกีดกันทางการค้า พิจารณาได้เป็น 2 กรณี คือ กรณีผู้นำเข้าให้การอุดหนุน และกรณีประเทศผู้ส่งออกให้การอุดหนุน

3. การอุดหนุนการส่งออก

การอุดหนุนการส่งออกเป็นมาตรการที่ประเทศผู้ส่งออกจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่ผู้ส่งออกสินค้าของประเทศตน เพื่อให้ส่งออกสินค้าในราคาต่ำกว่าราคาในตลาดการค้าระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นโดยปราศจากการใช้มาตรการใด หรือเมื่อการค้าเป็นไปโดยเสรี เป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของผู้ส่งออกของประเทศตน แต่เท่ากับเป็นการกีดกันทางการส่งออกของประเทศอื่น เพราะทำให้ประเทศอื่นส่งออกได้น้อยลงกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งมาตรการอุดหนุนการส่งออก ของประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกบางประการที่แจ้งไว้เพื่อใช้เป็นฐานในการลดการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตร

กิจกรรมท้ายบท

1. ให้ผู้เรียนค้นคว้าข่าวเศรษฐกิจ คนละ 1 ข่าว พร้อมทั้งวิเคราะห์ผลดี ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากข่าวนั้น และนำมาเสนอหน้าชั้นเรียนก่อนเริ่มเรียนวิชาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
2. ให้ผู้เรียน ทำรายงานเพื่อศึกษาค้นคว้าในเรื่ององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ได้แก่ WTO, NAFTA, EU, IMF

บทที่ 2

การเงินระหว่างประเทศ

สาระสำคัญ

ดุลการค้า หมายถึง การเปรียบเทียบมูลค่าสินค้าออกกับมูลค่าสินค้าเข้าของประเทศในระยะเวลา 1 ปี ภาวะของดุลการค้าจำแนกออกได้ 3 ลักษณะ คือ ดุลการค้าสมดุล ดุลการค้าขาดดุล และดุลการค้าเกินดุล

ดุลการชำระเงิน หรือ ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ หมายถึง บัญชีหรือรายการที่แสดงการรับ และการจ่ายเงินตราต่างประเทศจากการค้า การบริการ และการเงินด้านอื่นๆ ของประเทศที่เกิดจากการติดต่อกับประเทศอื่นในระยะเวลาหนึ่ง

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ หมายถึง ราคาของเงินตราประเทศ 1 หน่วย คิดเทียบกับเงินตราอีกสกุลหนึ่ง เช่น เงิน 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ มีค่าเทียบกับเงินบาทเท่ากับ 39 บาท เป็นต้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายระบบการเงินระหว่างประเทศ
2. อธิบายอัตราการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 ดุลการค้า
- 1.1 ดุลการค้าสมดุล
 - 1.2 ดุลการค้าขาดดุล
 - 1.3 ดุลการค้าเกินดุล
- เรื่องที่ 2 ดุลการชำระเงิน
- 2.1 ดุลการชำระเงินสมดุล
 - 2.2 ดุลการชำระเงินขาดดุล
 - 2.3 ดุลการชำระเงินเกินดุล

เรื่องที่ 3 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

- 3.1 ระบบการเงินซึ่งมีอัตราแลกเปลี่ยนขึ้นลงเสรี
- 3.2 ระบบการเงินซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนดให้คงที่
- 3.3 ระบบการเงินซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนถูกควบคุม

เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น ก็จะมีการซื้อการขาย เป็นผลให้ต้องมีเงิน ระหว่างประเทศติดตามมา ในด้านการเงินระหว่างประเทศนี้ เป็นผลทำให้เกิดดุลการค้า และดุลการชำระเงินระหว่างประเทศขึ้น

เรื่องที่ 1 ดุลการค้า (Balance of trade)

ดุลการค้า หมายถึง การเปรียบเทียบมูลค่าสินค้าออกกับมูลค่าสินค้าออกกับมูลค่าสินค้าเข้าของประเทศในระยะเวลา 1 ปี การเปรียบเทียบจะจำกัดเฉพาะมูลค่าตามบัญชีเดินสะพัดเท่านั้น ได้แก่ รายรับซึ่งคิดจากมูลค่าของสินค้าออก ณ แหล่งผลิต ส่วนรายจ่าย คิดจากมูลค่าของสินค้านำเข้ามารวมกับค่าบริการในการนำเข้า

ภาวะของดุลการค้าจำแนกออกได้ 3 ลักษณะ คือ

1.1 ดุลการค้าสมดุล หมายถึง มูลค่าส่งออกเท่ากับมูลค่านำเข้า สมมติในปีหนึ่ง ประเทศไทยส่งสินค้าออกไปขายได้ 10,000 ล้านบาท ในขณะที่เดียวกันก็มีการสั่งสินค้าเข้ามา 10,000 ล้านบาท ทำให้ประเทศไทยมีดุลการค้าระหว่างประเทศสมดุลเท่ากับ 10,000 ล้านบาท เป็นต้น

1.2 ดุลการค้าขาดดุล หมายถึง มูลค่าส่งออกน้อยกว่ามูลค่านำเข้า เช่น สมมติในปีหนึ่งประเทศไทยส่งสินค้าออกไปขายได้ 10,000 ล้านบาท แต่สั่งสินค้าเข้ามามีมูลค่าถึง 15,000 ล้านบาท ทำให้ประเทศไทยมีดุลการค้าระหว่างประเทศขาดดุลเท่ากับ 5,000 ล้านบาท เป็นต้น

1.3 ดุลการค้าเกินดุล หมายถึง มูลค่าส่งออกมากกว่ามูลค่านำเข้า เช่น สมมติในปีหนึ่งประเทศไทยส่งสินค้าออกไปขายได้ 10,000 ล้านบาท แต่สั่งสินค้าเข้ามาเพียง 8,000 ล้านบาท ทำให้ประเทศไทยมีดุลการค้าระหว่างประเทศเกินดุลเท่ากับ 2,000 ล้านบาท เป็นต้น

ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มักมีดุลการค้าขาดดุล คือ มีมูลค่าการส่งออกน้อยกว่า มูลค่าการนำเข้าเพราะประเทศกำลังพัฒนามีความต้องการสินค้าทุน ได้แก่ เครื่องจักร เครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยีการผลิต ซึ่งมีราคาแพงเข้ามาใช้พัฒนาประเทศ แต่สินค้าออกที่เป็นผลิตผลด้านการเกษตรมักมีราคาต่ำ จึงต้องประสบกับปัญหาดุลการค้าขาดดุลในระยะ เร่งรัดพัฒนาประเทศ

เรื่องที่ 2 ดุลการชำระเงิน (Balance of payment)

ดุลการชำระเงิน หรือ ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ หมายถึง บัญชีหรือรายการที่ แสดงการรับ และการจ่ายเงินตราต่างประเทศจากการค้า การบริการ และการเงินด้านอื่นๆ ของประเทศที่เกิดจากการติดต่อกับประเทศอื่นในระยะเวลาหนึ่ง (ปกติมีระยะเวลา 1 ปี) ดุลการชำระเงินจะแสดงรายการรายรับและรายจ่ายในการนำสินค้าเข้าประเทศและส่งออก ไปขายต่างประเทศ และรายรับรายจ่ายด้านอื่นๆ เช่น ค่าขนส่งและค่าประกันภัยในการนำสินค้า เข้าหรือออก เงินที่รัฐบาลกู้จากต่างประเทศ เงินต้น และดอกเบี้ยที่รัฐบาลส่งไปชำระให้ต่างประเทศ เป็นต้น

ลักษณะของดุลการชำระเงิน มี 3 ลักษณะ คือ

2.1 ดุลการชำระเงินสมดุล หมายถึง ยอดรายรับเงินตราต่างประเทศเท่ากับยอดรายจ่ายเงินตราต่างประเทศ

2.2 ดุลการชำระเงินขาดดุล หมายถึง ยอดรายรับเงินตราต่างประเทศน้อยกว่ายอดรายจ่ายเงินตราต่างประเทศ

2.3 ดุลการชำระเงินเกินดุล หมายถึง ยอดรายรับเงินตราต่างประเทศมากกว่ายอด รายจ่ายเงินตราต่างประเทศ

ยอดรายรับและรายจ่ายเป็นรายการรับและจ่ายเงินตราต่างประเทศ ในด้านการค้า และติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่นการซื้อขายสินค้าระหว่างกัน เงินโอนหรือเงินช่วยเหลือ ระหว่างประเทศ การลงทุนระหว่างประเทศ เป็นต้น ดุลการชำระเงินนี้จะแสดงให้เห็นถึงฐานะ ทางการเงินระหว่างประเทศของประเทศ ถ้าประเทศใดมีดุลการชำระเงินขาดดุล มียอดรายจ่าย มากกว่ายอดรายรับติดต่อกันเป็นเวลานาน จะทำให้จำนวนเงินตราต่างประเทศหรือทองคำที่สะสมไว้เป็นทุนสำรองระหว่างประเทศลดน้อยลง และถ้าลดลงมากก็อาจกระทบกระเทือน เสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศได้ดุลการชำระเงินแตกต่างจากดุลการค้า คือ ดุลการชำระเงินบันทึกการรับจ่ายที่เกิด จากการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทุกๆ ธุรกรรม (Transaction) ในขณะที่ ดุลการค้าจะบันทึกการเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ เพียงธุรกรรมเดียว ดังนั้นดุลการค้า จึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของดุลการชำระเงินเท่านั้น และหากว่าดุลการค้าไม่สมดุล ก็ไม่จำเป็นว่า ดุลการชำระเงินจะต้องไม่สมดุลตามไปด้วย ตามปกติ ดุลการชำระเงินจะมียอดบัญชีที่สมดุลอยู่เสมอ เพราะมีบัญชีทุนสำรอง ระหว่างประเทศใช้เป็นตัวปรับความไม่สมดุลที่เกิดจากยอดรวมสุทธิของบัญชีอื่น ถ้าผลรวม ของบัญชีอื่นมียอดขาดดุลจะส่งผลให้ยอดบัญชีทุนสำรองระหว่าง ประเทศลดลง แต่ถ้าผลรวม บัญชีอื่นมียอดเกินดุลยอดบัญชีทุนสำรองระหว่าง ประเทศก็จะเพิ่มขึ้น

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ หมายถึง ราคาของเงินตราประเทศ 1 หน่วย คิดเทียบกับเงินตราอีกสกุลหนึ่ง เช่น เงิน 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ มีค่าเท่ากับเงินบาทเท่ากับ 39 บาท เป็นต้น อัตราแลกเปลี่ยน อาจมีได้หลายอัตรา เช่น

1. อัตราทางการ (Official Rate) คือ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่กำหนดโดยเจ้าหน้าที่ทางการเงินของประเทศ เช่น ประเทศไทยเคยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนทางการเอาไว้ในอัตราดอลลาร์ละ 20 บาท เป็นต้น

2. อัตราตลาด (Market Rate) คือ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่กำหนดขึ้นจากอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศที่อยู่ในภาวะดุลยภาพ

3. อัตราตลาดมืด (Black Market Rate) คือ อัตราแลกเปลี่ยนที่เกิดจากการกำหนดทางการไว้สูงกว่าอัตราตลาด

เรื่องที่ 3 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ระบบการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศต่าง ๆ นำมาใช้ แบ่งออกเป็น 3 ระบบ

3.1 ระบบการเงินซึ่งมีอัตราแลกเปลี่ยนขึ้นลงเสรี (Free Exchange Rate) เป็นระบบที่อัตราแลกเปลี่ยนสูงขึ้นหรือต่ำลงได้อย่างเสรีตามสภาพอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศ โดยผ่านกลไกของราคาในตลาด โดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐบาล ระบบนี้จะไม่มียุทธศาสตร์แลกเปลี่ยนทางการ จะมีแต่อัตราแลกเปลี่ยนในตลาดเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะอัตราแลกเปลี่ยนขึ้นลงเสรีจะมีการปรับดุลการชำระเงินให้สู่ระดับสมดุลโดยกลไกของราคาตลาด ซึ่งจะดำเนินอยู่ตลอดเวลา ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ไม่นิยมใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเสรี เพราะระบบการเงินที่มีอัตราแลกเปลี่ยนขึ้นลงเสรี ค่าแห่งเงินตราของประเทศต่าง ๆ เมื่อเทียบกับเงินตราต่างประเทศจะเคลื่อนไหวขึ้นลงเป็นประจำ ซึ่งมีผลเสียต่อการค้าระหว่างประเทศ และอาจทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรงขึ้นได้โดยง่าย

3.2 ระบบการเงินซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนดให้คงที่ (Fixed Exchange Rate) ระบบนี้อาจจำแนกออกเป็น 2 ระบบย่อย คือ

3.2.1 ระบบมาตรฐานทองคำ (Gold Standard) เป็นระบบที่กำหนดหน่วยเงินตราไว้กับทองคำตามน้ำหนักและความบริสุทธิ์ที่กำหนดไว้โดยเงินตราของประเทศนั้น ประเทศที่อยู่ในระบบมาตรฐานทองคำ เมื่อมีการสั่งสินค้าเข้าเพิ่มมากขึ้น ทำให้ต้องส่งทองคำออกไปชำระค่าสินค้าที่สั่งเข้ามา ซึ่งจะทำให้ทุนสำรองที่เป็นทองคำน้อยลง และทำให้ปริมาณเงินหมุนเวียนของประเทศลดลงด้วย เมื่อปริมาณเงินลดลงแล้ว หากปริมาณสินค้าในตลาดมีจำนวนเท่าเดิม จะทำให้ราคาสินค้าโดยทั่วไปลดลง ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศสามารถส่งสินค้าออกไปขายได้มากขึ้น และจะสั่งเข้าน้อยลง เพราะประชาชนจะหันมาซื้อสินค้าภายในประเทศ ซึ่งมีราคาต่ำกว่ามากขึ้น

3.2.2 ระบบมาตราปริวรรตทองคำ (Gold Exchange Standard) เป็นระบบที่ประเทศต่าง ๆ เคยนิยมใช้ ประเทศที่อยู่ภายใต้ระบบนี้จะต้องเป็นสมาชิกของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF และต้องกำหนดเงินตราของตน 1 หน่วย ให้มีค่าเทียบเท่ากับทองคำจำนวนหนึ่ง หรือกำหนดค่าเงินตราของตนเทียบเท่ากับเงินตราสกุลที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้

3.3 ระบบการเงินซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนถูกควบคุม (Exchange Control)

เป็นระบบที่รัฐบาลใช้อำนาจผูกขาดควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การซื้อขายเงินตราต่างประเทศจะตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนดขึ้น

วัตถุประสงค์ของการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ พอสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อจำกัดการนำเงินทุนเข้าประเทศหรือการส่งเงินทุนออก
2. เพื่อรักษาค่าภายนอกของเงินตราของประเทศให้มีเสถียรภาพ
3. เพื่อรักษาทุนสำรองเงินตราที่เป็นทองคำของประเทศและทรัพย์สินต่างประเทศไว้
4. เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อถือในความมั่นคงของเงินตรา
5. เพื่อสงวนเงินตราต่างประเทศเอาไว้ใช้ในภาระจำเป็น
6. เพื่อต้องการเงินตราต่างประเทศเอาไว้ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายหลักทรัพย์ซึ่ง
7. พลเมืองในประเทศอื่นถือไว้

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของไทย เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้เปลี่ยนมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบเสรีหรือแบบลอยตัว (Floating Exchange Rate) อย่างมีการจัดการ กล่าวคือ สามารถเข้าแทรกแซงค่าเงินบาทได้บ้างตามความเหมาะสม ซึ่งได้ส่งผลให้ค่าเงินบาทลดต่ำลงจากเดิมอย่างมาก

เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น ก็จะมีการซื้อการขาย เป็นผลให้ต้องมีเงินตราระหว่างประเทศ ซึ่งในด้านการเงินระหว่างประเทศนี้เป็นผลทำให้เกิดดุลการค้าและดุลการชำระเงินระหว่างประเทศขึ้น

ดุลการค้า (Balance of trade)

ดุลการค้า หมายถึง การเปรียบเทียบมูลค่าสินค้าออกกับมูลค่าสินค้าออกกับมูลค่า สินค้าเข้าของประเทศในระยะเวลา 1 ปี ส่วนรายจ่าย คิดจากมูลค่าของสินค้านำเข้ามารวมกับค่าบริการในการนำเข้า คือค่าประกันภัยและค่าระวาง ภาวะของดุลการค้าจำแนกออกได้ 3 ลักษณะ คือ

1) **ดุลการค้าสมดุล** หมายถึง มูลค่าส่งออกเท่ากับมูลค่านำเข้า สมมติในปีหนึ่ง ประเทศไทยส่งสินค้าออกไปขายได้ 10,000 ล้านบาท ในขณะที่เดียวกันก็มีการส่งสินค้าเข้ามา 10,000 ล้านบาท ทำให้ประเทศไทยมีดุลการค้าระหว่างประเทศสมดุลเท่ากับ 10,000 ล้านบาท เป็นต้น

2) **ดุลการค้าขาดดุล** หมายถึง มูลค่าส่งออกน้อยกว่ามูลค่านำเข้า เช่น สมมุติใน ปีหนึ่งประเทศไทยส่งสินค้าออกไปขายได้ 10,000 ล้านบาท แต่ส่งสินค้าเข้ามามีมูลค่าถึง 15,000 ล้านบาท ทำให้ประเทศไทยมีดุลการค้าระหว่างประเทศขาดดุลเท่ากับ 5,000 ล้านบาท เป็นต้น

3) **ดุลการค้าเกินดุล** หมายถึง มูลค่าส่งออกมากกว่ามูลค่านำเข้า เช่น สมมุติใน ปีหนึ่งประเทศไทยส่งสินค้าออกไปขายได้ 10,000 ล้านบาท แต่ส่งสินค้าเข้ามาเพียง 8,000 ล้านบาท ทำให้ประเทศไทยมีดุลการค้าระหว่างประเทศเกินดุลเท่ากับ 2,000 ล้านบาท เป็นต้น

ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มักมีดุลการค้าขาดดุล คือ มีมูลค่าการส่งออกน้อยกว่า มูลค่าการนำเข้าเพราะประเทศกำลังพัฒนามีความต้องการสินค้าทุน ได้แก่ เครื่องจักร เครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยีการผลิต ซึ่งมีราคาแพงเข้ามาใช้พัฒนาประเทศ แต่สินค้าออกที่เป็นผลิตผลด้านการเกษตรมักมีราคาต่ำ จึงต้องประสบกับปัญหาดุลการค้าขาดดุลในระยะ เร่งรัดพัฒนาประเทศ

ดุลการชำระเงิน (balance of payment)

ดุลการชำระเงิน หรือ ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ หมายถึง บัญชีหรือรายการที่ แสดงการรับ และการจ่ายเงินตราต่างประเทศจากการค้า การบริการ และการเงินด้านอื่นๆ ของประเทศที่เกิดจากการติดต่อกับประเทศอื่นในระยะเวลาหนึ่ง (ปกติมีระยะเวลา 1 ปี) ดุลการชำระเงินจะแสดงรายการรายรับและรายจ่ายในการนำสินค้าเข้าประเทศและส่งออก ไปขายต่างประเทศ และรายรับรายจ่ายด้านอื่นๆ เช่น ค่าขนส่งและค่าประกันภัยในการนำสินค้า เข้าหรือออก เงินที่รัฐบาลกู้จากต่างประเทศ เงินต้น และดอกเบี้ยที่รัฐบาลส่งไปชำระให้ต่าง ประเทศ เป็นต้น

ลักษณะของดุลการชำระเงิน มี 3 ลักษณะ คือ

1. **ดุลการชำระเงินสมดุล** หมายถึง ยอดรายรับเงินตราต่างประเทศเท่ากับยอดรายจ่าย เงินตราต่างประเทศ

2. **ดุลการชำระเงินขาดดุล** หมายถึง ยอดรายรับเงินตราต่างประเทศน้อยกว่ายอด รายจ่าย เงินตราต่างประเทศ

3. **ดุลการชำระเงินเกินดุล** หมายถึง ยอดรายรับเงินตราต่างประเทศมากกว่ายอด รายจ่าย เงินตราต่างประเทศ

ยอดรายรับและรายจ่ายเป็นรายการรับและจ่ายเงินตราต่างประเทศ ในด้านการค้า และติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่นการซื้อขายสินค้านี้ระหว่างกัน เงินโอนหรือเงินช่วยเหลือ ระหว่างประเทศ การลงทุนระหว่างประเทศ เป็นต้น ดุลการชำระเงินนี้จะแสดงให้เห็นถึงฐานะ ทางการเงินระหว่างประเทศของประเทศ ถ้าประเทศใดมีดุลการชำระเงินขาดดุล มียอดรายจ่าย มากกว่ายอดรายรับติดต่อกันเป็นเวลานาน จะทำให้จำนวนเงินตราต่างประเทศหรือทองคำที่ สะสมไว้เป็นทุนสำรองระหว่างประเทศลดน้อยลง และถ้าลดลงมากก็อาจกระทบกระเทือน เสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศได้

กิจกรรมท้ายบท

1. ให้ผู้เรียนค้นคว้าข่าวเศรษฐกิจ คนละ 1 ข่าว พร้อมทั้งวิเคราะห์ผลดี ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากข่าวนั้น และนำมาเสนอหน้าชั้นเรียนก่อนเริ่มเรียนวิชาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
2. ให้นักศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา มาอย่างน้อยคนละ 10 สกุลเงินตราต่างประเทศ

บทที่ 3

เศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทย

สาระสำคัญ

เขตการค้าเสรี หรือ เอฟทีเอ (จากอักษรย่อภาษาอังกฤษ: free trade area) เป็นกลุ่มประเทศที่ได้ทำข้อตกลงที่จะทำการค้าแบบเสรี โดยจำกัดการเก็บภาษีศุลกากร การจำกัดส่วนแบ่ง และการให้สิทธิพิเศษ กับสินค้าส่วนใหญ่ ที่ทำการค้าขายระหว่างกัน ซึ่งการรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่ม ที่ทำข้อตกลงลงให้เหลือน้อยที่สุด และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม

รูปแบบเขตการค้าเสรีแบ่งได้ 2 ชนิดคือ สหภาพศุลกากร (Custom Union) หมายถึง การรวมตัวกันทางเศรษฐกิจในระดับที่ลึกและกว้างกว่าเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) และพันธมิตรทางเศรษฐกิจ (Closer Economic Partnership: CEP) หมายถึง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีการพัฒนารูปแบบไปจากที่เคยมีมา โดยมีกรอบความร่วมมือที่กว้างขวางกว่าเขตการค้าเสรี โดยทั่วไป CEP ครอบคลุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในด้านการค้า สินค้า บริการและการลงทุน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อธิบายการเคลื่อนไหวของเศรษฐกิจโลก และเศรษฐกิจของประเทศไทยได้
2. วิเคราะห์ผลกระทบการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อการเมืองไทยได้

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 การลงทุนระหว่างประเทศ

เรื่องที่ 2 เขตการค้าเสรี

2.1 ผลดี

2.2 ผลเสีย

2.3 ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ

เรื่องที่ 1 การลงทุนระหว่างประเทศ

“การลงทุน” คือ การที่เราใช้จ่ายเงินสดรูปแบบหนึ่งในปัจจุบัน โดยมุ่งหวังจะได้รับผลตอบแทนจากการใช้จ่ายนั้นในอนาคต ซึ่งผู้ลงทุนเชื่อว่าเงินสดหรือผลตอบแทนส่วนเพิ่มที่จะได้รับคืนนั้น จะสามารถชดเชยระยะเวลา อัตราเงินเฟ้อ และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างคุ้มค่า หรืออาจกล่าวได้ว่า

การลงทุน” หมายถึง การออมเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่มากขึ้น ซึ่งเราจะต้องยอมรับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน การตัดสินใจนำเงินออมมาลงทุน เราจึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ และศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวังไว้และเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการลงทุนในตลาดการเงินปัจจุบัน มีทางเลือกสำหรับการลงทุนให้เราเลือกมากมาย ทั้งสินทรัพย์ทางการเงิน (Financial Assets) ประเภทพันธบัตร หุ้นกู้

หุ้นทุนกองทุนรวมประเภทต่างๆ หรือสินทรัพย์ที่จับต้องได้ (Tangible Assets) เช่น ทองคำ ที่ดิน อาคาร เพชรนิลจินดา เครื่องประดับ การมีความรู้ความเข้าใจในสินทรัพย์ที่จะลงทุนจึงมีความสำคัญต่อเรามาก การลงทุนโดยไม่มีความรู้ หรือไม่เข้าใจในเรื่องความเสี่ยงและทางเลือกในการลงทุนดีพอ ถือเป็น การลงทุนที่มีความเสี่ยงสูงที่สุด

การลงทุนระหว่างประเทศ

เมื่อก้าวถึง การลงทุน(Investment) แล้วย่อมมีความหมายที่ว่า การใช้จ่ายเพื่อทำให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการในอนาคตเพิ่มขึ้น แต่ความหมายดังกล่าวเป็นความหมายทางเศรษฐศาสตร์ แต่ถ้าหากมองถึงค่านิยมของการลงทุนในเรื่องระหว่างประเทศแล้วนั้นจะมีค่านิยมที่แยกได้ 2 แบบคือ ค่านิยมของการลงทุนที่ต้องการเปิดตลาดและค่านิยมของการลงทุนที่ให้การคุ้มครองกับนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศ

ค่านิยมของการลงทุนที่ต้องการเปิดตลาด จะมีค่านิยมที่แคบ เนื่องจากต้องการที่จะจำกัดถึงลักษณะและประเภทของการลงทุนที่จะสามารถเข้ามาลงทุนในประเทศได้ หากเป็น ค่านิยม การลงทุนที่ให้การคุ้มครองกับนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศ จะมีค่านิยมที่กว้างกว่า เนื่องจากกฎระเบียบที่จะใช้บังคับกับนักลงทุนมีอยู่น้อย จึงจำเป็นที่จะต้องให้การคุ้มครอง ซึ่งการให้ค่านิยมนั้นก็แล้วแต่ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าต้องการแบบใด จึงยังไม่มีกำหนดค่านิยมที่ตายตัว

เรื่องที่ 2 เขตการค้าเสรี

เขตการค้าเสรี หรือ เอฟทีเอ (จากอักษรย่อภาษาอังกฤษ: free trade area) เป็นกลุ่มประเทศที่ได้ทำข้อตกลงที่จะทำการค้าแบบเสรี โดยจำกัด การเก็บภาษีศุลกากร การจำกัดส่วนแบ่ง (โควตา) และการให้สิทธิพิเศษ กับสินค้าส่วนใหญ่ (ถ้าไม่ทั้งหมด) ที่ทำการค้าขายระหว่างกัน

เขตการค้าเสรี หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่ม ที่ทำข้อตกลงให้เหลือน้อยที่สุด หรือเป็น 0% และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม การทำเขตการค้าเสรีในอดีตมุ่งในด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า (Goods) โดยการลดภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก แต่เขตการค้าเสรีในระยะหลัง ๆ นั้น รวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการ (Service) และการลงทุนด้วย

เขตการค้าเสรีที่สำคัญในปัจจุบัน คือ NAFTA และ AFTA และในปัจจุบันนี้ สหรัฐอเมริกาอยู่ในระหว่างการเจรจาทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคอเมริกา (Free Trade Area of the Americas: FTAA) รูปแบบเขตการค้าเสรีแบ่งได้ 2 ชนิดคือ

1. สหภาพศุลกากร (Custom Union) หมายถึง การรวมตัวกันทางเศรษฐกิจในระดับที่ลึกและกว้างกว่าเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) เพราะมีลักษณะที่เป็นตลาดร่วม (Single Market) ซึ่งไม่มีกำแพงภาษีระหว่างประเทศสมาชิกในสหภาพศุลกากรเก็บภาษีศุลกากรอัตราเดียวกัน (Common Level) กับทุกประเทศนอกกลุ่ม สหภาพศุลกากรจึงทำให้ประเทศในกลุ่มมีสภาพเป็นเสมือนประเทศเดียวกันหรือตลาดเดียวกัน สหภาพศุลกากรที่สำคัญ คือ สหภาพยุโรป (European Union) (กำลังจะขยายสมาชิกภาพโดยรับประเทศในยุโรปตะวันออกบางประเทศเข้าร่วมด้วย) และ MERCOSUR

2. พันธมิตรทางเศรษฐกิจ (Closer Economic Partnership: CEP) หมายถึง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีการพัฒนารูปแบบไปจากที่เคยมีมา โดยมีกรอบความร่วมมือที่กว้างขวางกว่าเขตการค้าเสรี โดยทั่วไป CEP ครอบคลุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในด้านการค้า สินค้า บริการและการลงทุน

อย่างไรก็ดี เขตการค้าเสรีนั้น ในทางปฏิบัติเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากในระดับหนึ่ง และหากต้องการให้ได้ผลจริงจัง ก็จะต้องพัฒนาไปสู่การเป็นสหภาพศุลกากรโดยเร็ว เพื่อหลีกเลี่ยงการหลบหนีภาษีในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากประเทศนอกกลุ่มจะพยายามส่งสินค้าเข้าทางประเทศที่ทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี ที่มีภาษีต่ำไปสู่ประเทศในเขตการค้าที่มีภาษีสูง เช่น สมมติว่าไทยมีเขตการค้าเสรีกับมาเลเซีย แต่ไทยเก็บภาษีศุลกากรการนำเข้าสิ่งทอเพียง 10% ในขณะที่มาเลเซียเก็บภาษีสินค้าเดียวกันในอัตรา 30%

พ่อค้าเงินก็จะพยายามนำเข้าสิ่งทอทางประเทศไทยเพื่อเสียภาษีเพียง 10% แล้วนำไปแปรรูปเล็กน้อย เช่น บรรจุก่อใหม่เพื่อแปลงสภาพให้เป็นสินค้าไทยแล้ว นำไปขายในมาเลเซียอันจะทำให้เสียภาษีได้ 20% กล่าวคือ เขตการค้าเสรีจะต้องใช้ทรัพยากรของภาครัฐเป็นจำนวนมาก เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสินค้าที่รัดกุม ซึ่งทางออกที่ดีที่สุด คือ การแปลงภาษีศุลกากรของประเทศในเขตการค้าเสรีให้เท่ากันทั้งหมด หรือแปลงให้เป็นสหภาพศุลกากรโดยเร็ว

ผลดี - ผลเสีย ของเขตการค้าเสรี

1. ผลดี

1.1 ตามหลักเศรษฐศาสตร์ ถ้ามีการค้าเสรีระหว่างกัน จะก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพ การได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ การแบ่งงาน การผลิตสินค้า รวมถึงในเรื่องของ การประหยัดโดยขนาด (Economy of Scale) เมื่อผลิตจำนวนมาก จะทำให้ต้นทุนถูกลง หลักการต่างๆ เหล่านี้ จะเกิดประโยชน์จากการจัดทำเขตการค้าเสรี

1.2 ถ้ามีการเปิดการค้าเสรี การส่งออกจะง่ายขึ้น จะสะดวกมากขึ้น ตลาดจะเปิดกว้างขึ้น การส่งออกจะเพิ่มมากขึ้น การค้าระหว่างกันก็จะเพิ่มมากขึ้น

1.3 จะเป็นผลพลอยได้ มาจากการจัดทำเขตการค้าเสรีคือ จะกระตุ้นให้เป็นตลาดที่ใหญ่ขึ้น ก็จะส่งเสริมการลงทุน จากต่างประเทศ และเมื่อมีประเทศใดประเทศหนึ่ง จัดทำเขตการค้าเสรีแล้ว จำเป็นที่จะต้องลดภาษีลงมา หมายความว่า อุตสาหกรรมอื่นๆ ที่ก่อนหน้านี้ รัฐบาลอาจจะต้องปกป้อง จะต้องพยายามปรับตัว เพื่อที่จะให้มีความสามารถที่จะต่อสู้แข่งขันได้ อันนี้จะเป็นผลดีทางอ้อม คือ ทำให้อุตสาหกรรมต่างๆ ของเขตการค้าเสรีนั้น มีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น

1.4 เมื่อมีการจัดทำเขตการค้าเสรี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นการจัดทำเขตการค้าเสรี ในลักษณะพหุภาคี คือเป็นกลุ่ม อย่างเช่น กลุ่มอาเซียน หรือกลุ่มของสหภาพยุโรป มีผลที่ทำให้กลุ่มนั้นๆ มีอำนาจต่อรอง อำนาจเจรจา ระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

1.5 ในอดีตองค์การการค้าโลก (WTO) ประสบปัญหาหลายอย่าง ทำให้ประเทศต่างๆ หันไปหาทางเลือกอื่น หรือช่องทางอื่น ในการกระตุ้นการค้าระหว่างกัน หลายๆ ประเทศ หันมาหาทางเลือก ในการจัดทำเขตการค้าเสรี ทั้งทวีภาคี และในระดับภูมิภาค

1.6 การที่ประเทศใดจัดทำเขตการค้าเสรี กับอีกประเทศหนึ่งนั้น มีนัยทางการเมืองระหว่างประเทศด้วย คือ จะเป็นการเข้าไปใกล้ชิด กับอีกประเทศหนึ่ง ในขณะที่เท่ากับว่าเป็นการถ่วงดุลอำนาจ กับอีกประเทศหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น จีนในขณะนั้น กำลังเข้ามาใกล้ชิด กับอาเซียนมากขึ้น อันนี้มีนัยทางการเมืองคือ จีนจะมีบทบาท มีอิทธิพล ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านการเมือง และถ้าอเมริกาต้องการจะถ่วงดุลอำนาจจีน ก็ต้องเข้ามา ทำเขตการค้าเสรี กับประเทศในภูมิภาคนี้ด้วย ซึ่งเป็นเหตุผลทางการเมืองที่แทรกอยู่ ดังนั้นการจัดทำเขตการค้าเสรี จึงต้องพิจารณาประเด็นนี้ด้วย

2. ผลเสีย

2.1 กระทบต่ออุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมทารก (Infant industries) คือ อุตสาหกรรม ที่ยังต้องการ ให้รัฐบาลปกป้องอยู่ เป็นอุตสาหกรรมที่เพิ่งเกิดใหม่ ไม่มีความสามารถในการที่จะไปแข่งขันในเวทีโลก อย่างเพียงพอ เพราะฉะนั้น ถ้าเปิดเสรี อุตสาหกรรมเหล่านี้ จะถูกกระทบจากสินค้าราคาถูก จากอีกประเทศหนึ่ง

2.2 หากประเทศใดจัดทำเขตการค้าเสรี กับประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่งมีโครงสร้าง มีการส่งออกสินค้าเหมือนกัน จะกลายเป็นมาแข่งกัน และสินค้าของประเทศนั้น จะเข้ามาตีตลาดสินค้าในประเทศเรา เพราะฉะนั้น ต้องพิจารณาให้ดีในเรื่องของโครงสร้างการผลิต ว่าเป็นการแข่งขันหรือว่าเกือหนุนกัน

2.3 การจัดทำเขตการค้าเสรี แบบทวิภาคี หรือแบบภูมิภาค จะเป็นการทำลาย ระบบการค้าโลก เป็นการทำลาย WTO เป็นการทำลายระบบ พหุภาคีนิยม ซึ่งจริงๆ แล้วตามหลักของนักเศรษฐศาสตร์ ระบบที่ดีที่สุดคือ WTO คือว่า ถ้าจะมีเขตการค้าเสรีนั้น ก็ควรจะเป็นเขตการค้าเสรี ของทั้งโลกรวมกัน

2.4 การจัดทำเขตการค้าเสรีคู่หนึ่ง จะไปกระตุ้นให้ประเทศอื่น ต้องแข่งที่จะจัดทำเขตการค้าเสรี เพิ่มขึ้นด้วย เพราะฉะนั้น FTA จะทำให้เกิด FTA มากขึ้นๆ จะนำไปสู่ความขัดแย้ง ทางการค้ามากขึ้น เพราะว่าการจัดทำเขตการค้าเสรี อย่างเช่น ประเทศ A กับ ประเทศ B สองประเทศจะได้ประโยชน์ แต่ทว่า ประเทศนอกกลุ่ม ประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก เขตการค้าเสรีนั้นจะถูกกีดกัน เรียกว่าเป็นการกีดกันทางการค้า

2.4 ในการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรี ระหว่างกัน ส่วนใหญ่แล้วประเทศที่ใหญ่ จะได้เปรียบ ประเทศเล็กจะเสียเปรียบ เพราะว่าจะไม่มีอำนาจ ในการต่อรอง

2.5 การไปจัดทำเขตการค้าเสรีอาจจะทำให้ประเทศเรา ไปสู่สภาวะการพึ่งพาประเทศที่เราไปจัดทำ เขตการค้าเสรีด้วย (over dependency) เกิดการพึ่งพิงทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจจะมากเกินไป

2.6 สำหรับประเทศไทยโดยเฉพาะกระทรวงพาณิชย์ ยังขาดนักเจรจาทางการค้าระหว่างประเทศ ที่มีความเชี่ยวชาญ ในการจัดทำเขตการค้าเสรี เพราะฉะนั้น ในสภาวะเช่นนี้ อาจจะทำให้ประเทศไทยเป็นฝ่ายเสียเปรียบ

3. ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ

การเปิดเสรีทางการค้าเป็นการเปิดรับให้กับต่างประเทศมีขอบเขตที่กว้างขวาง เพราะเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ทรัพยากรพันธุกรรม การเกษตร และเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ครอบคลุมถึงการเปิดเสรี การอำนวยความสะดวก การส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุน อีกทั้งเชื่อมโยงกับการเปิดเสรีให้กับนักลงทุนนอกอาเซียนที่ได้ลงทุนในอาเซียน (Foreign owned,

ASEAN based Investor) ด้วย และจะเป็นข้ออ้างให้กับประเทศอื่นๆ เช่น สหรัฐอเมริกา หรือสหภาพยุโรป เรียกร้องสิทธิในการลงทุนเท่ากับที่ไทยได้มอบให้อาเซียน หากมีการเจรจาทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศเหล่านั้นในอนาคต

ผลกระทบของความตกลงนี้จึงสร้างความเสียหายได้ยิ่งกว่าการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีที่รัฐบาลไทยในอดีตได้ลงนามกับต่างประเทศ เนื่องจากความตกลงส่วนใหญ่ที่ผ่านมาเกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีสินค้าเป็นส่วนใหญ่ มีบางส่วนเท่านั้นที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

ผลกระทบของการเปิดเสรีการลงทุนต่อเกษตรกร ฐานทรัพยากร และภาคเกษตรกรรม โดยรวม มีดังต่อไปนี้

1. เร่งให้เกิดกระบวนการกว้านซื้อที่ดินและเช่าพื้นที่ทำการเกษตรโดยกลุ่มทุนจากต่างชาติ เช่น การเข้ามาสัมปทานปลูกป่าในพื้นที่เขตป่าสงวนเสื่อมโทรม พื้นที่ป่าชายเลน รวมถึงพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ เป็นการขยายความขัดแย้งปัญหาที่ดินและปัญหาการแย่งชิงน้ำในฤดูแล้งระหว่างกลุ่มทุนกับชาวบ้าน จะรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

กลุ่มทุนต่างชาติซึ่งถือครองที่ดินโดยผ่านตัวแทน ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จะสามารถถือครองที่ดินได้โดยตรงอย่างถูกกฎหมาย โดยผ่านการซื้อขาย เช่าซื้อ หรือสัมปทาน เพื่อทำกิจการในสาขาที่ประเทศไทยได้ยกเลิกข้อสงวน

2. กลุ่มทุนต่างชาติจะเข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม เช่น พันธุ์ข้าวพันธุ์ไม้ผลเมืองร้อน พืชสมุนไพร ฯลฯ รวมถึงการจดทรัพย์สินทางปัญญาจากสายพันธุ์พืช สอดรับกับความพยายามของบริษัทเมล็ดพันธุ์ข้ามชาติที่ผลักดันให้มีการส่งออกพันธุ์พืชออกนอกประเทศโดยเสรี และผลักดันให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.2542 เพื่อให้สามารถผูกขาดสายพันธุ์พืชได้โดยง่าย โดยไม่ต้องขออนุญาตการเข้าถึงพันธุ์พืช และการแบ่งปันผลประโยชน์ต่างๆที่ได้ใช้ประโยชน์จากสายพันธุ์พืชในประเทศ ต่างชาติจะเข้ามาผูกขาดตลาดเมล็ดพันธุ์พืช เช่น ข้าว ซึ่งมีมูลค่าขั้นต่ำสูงมากกว่า 25,000 ล้านบาท/ปี ทั้งนี้ไม่นับการใช้ช่องทางการเข้ามาตั้งกิจการเพาะและขยายพันธุ์พืชเพื่อเข้าถึงทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งมีมูลค่ามหาศาลประเมินค่ามิได้

การเข้ามาผูกขาดของทุนข้ามชาติขนาดใหญ่ในสาขาเมล็ดพันธุ์และพันธุ์พืช จะสร้างผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเกษตรกรรายย่อยหลายล้านครอบครัว และต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศในระยะยาว

3. การเปิดเสรีการเพาะและขยายพันธุ์พืช ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ทุนขนาดใหญ่ข้ามชาติ เข้ามายึดครองอาชีพและกิจการที่คนไทยได้พัฒนามาเป็นเวลานานหลายทศวรรษ จนกลายเป็นอาชีพของคนไทยเป็นจำนวนมาก เช่น ธุรกิจกล้วยไม้ของไทย ทั้งนี้โดยกลุ่มทุนขนาดใหญ่จะเข้ามาใช้ประโยชน์จากฐานพันธุกรรม ภาพลักษณ์ และฐานการตลาด ทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้พัฒนามาเป็นลำดับ

สูญหายออกจากตลาดธุรกิจกล้วยไม้ไปเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นกับร้านค้าปลีกรายย่อย เกิดผลกระทบต่อ
กิจการกล้วยไม้ของไทยซึ่งมีมูลค่าการส่งออกหลายพันล้านบาท/ปี

4. นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐาน ของประเทศ เช่น
ชลประทาน การพัฒนาที่ดิน การส่งเสริมการเกษตร การอุดหนุนผลผลิตทางการเกษตร รวมถึงการวิจัยใน
สาขาต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากภาษีอากรของประชาชน รัฐบาลต้องสร้างสถานะทางนโยบายที่
จะต้องนำเอาโครงสร้างพื้นฐานข้างต้นเพื่อเอื้ออำนวยให้เกษตรกรรายย่อยซึ่ง 60 % ของประเทศต้องเช่า
ที่ดินทำกิน และ 80% มีหนี้สิน ให้สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าว นับว่าเป็นการส่งเสริม
สนับสนุนทางอ้อมให้บริษัทข้ามชาติ และนักลงทุนต่างชาติที่ร่ำรวยเข้ามาแย่งชิงปัจจัยที่จะเอื้อเพื่อให้
ประชาชนของชาติส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตดีกว่าที่เป็นอยู่

กิจกรรมท้ายบท

1. ให้ผู้เรียนค้นคว้าข่าวเศรษฐกิจ คนละ 1 ข่าว พร้อมทั้งวิเคราะห์ผลดี ผลกระทบที่เกิดขึ้น
จากข่าวนั้น และนำมาเสนอหน้าชั้นเรียนก่อนเริ่มเรียนวิชาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
2. ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจของ
ประเทศไทย

บทที่ 4

บทบาทสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

สาระสำคัญ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ตั้งแต่ 2 ประเทศขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดอุปสรรคทางการค้า

แนวทางการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ มีอยู่ 2 แนวทาง คือ การรวมกลุ่มในลักษณะเสรี และ การรวมกลุ่มในลักษณะการดำเนินการโดยรัฐ

ลักษณะของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมีหลายรูปแบบและมีวิวัฒนาการแตกต่างกัน ได้แก่ ข้อตกลงการให้สิทธิพิเศษทางศุลกากร (Preferential Tariff Agreement) สหภาพศุลกากรบางส่วน (Partial Customs Union) เขตการค้าเสรี (Free Trade Areas) สหภาพศุลกากร (Customs Union) ตลาดร่วม (Common Market) สหภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Union) สหภาพทางเศรษฐกิจแบบสมบูรณ์ (Total Economic Union)

กลุ่มเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก มีดังนี้ สหภาพยุโรป (EU) เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) และสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations : ASEAN) หรือ อาเซียน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

อธิบายบทบาทสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

1.1 แนวทางการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

1.2 ลักษณะของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

1.3 หลักการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

เรื่องที่ 2 กลุ่มเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก

เรื่องที่ 1 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

หลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 ประเทศที่ชนะสงครามพยายามที่จะเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก ประกอบกับการเจรจาในระดับพหุภาคี คือ WTO เกิดความล่าช้า ส่งผลให้เกิดกระแสการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจขึ้นมา

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ตั้งแต่ 2 ประเทศขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดอุปสรรคทางการค้า ทั้งในด้านมาตรการทางภาษีศุลกากรและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร เพื่อให้ประเทศสมาชิกเร่งรัดการพัฒนาการรวมกลุ่มไปในระดับสูงขึ้นไปด้วย

1.1 แนวทางการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ มีอยู่ 2 แนวทาง คือ

1) การรวมกลุ่มในลักษณะเสรี คือ การยกเลิกข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และทุนระหว่างประเทศ โดยใช้กลไกตลาด (invisible hand) คือ การปล่อยให้อุปสงค์และอุปทานเป็นตัวกำหนดราคาและสินค้า

2) การรวมกลุ่มในลักษณะการดำเนินการโดยรัฐ คือ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจจะบรรลุมติวัตถุประสงค์หรือไม่ต้องอาศัยความร่วมมือทางการค้าของรัฐและการวางนโยบายทางเศรษฐกิจในระดับชาติ เพื่อวางแผนเศรษฐกิจและกำหนดทิศทางการค้าร่วมกันระหว่างประเทศ

1.2 ลักษณะของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

1) เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการหรือปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศ
2) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกันภายในกลุ่มเศรษฐกิจ
3) การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่สมบูรณ์ จะสะท้อนให้เห็นได้จากสินค้าที่มีลักษณะเหมือนกัน จนสามารถทดแทนกันได้ และระดับราคาระหว่างประเทศสมาชิกก็จะเท่ากันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุด

4) จะต้องทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและมีการจ้างงานอย่างเต็มที่ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มเดียวกันเสมอ

5) กรอบข้อตกลงจะมีอยู่ 4 กรอบ คือ พหุภาคี ทวิภาคี ภูมิภาคและอนุภูมิภาค

1.3 หลักการการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

ความสัมพันธ์ของการค้าระหว่างประเทศมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปจากการค้าในอดีต ทั้งในรูปแบบทางการค้า ขอบข่ายกิจกรรมทางการค้า ประเทศคู่ค้า และเทคโนโลยีสารสนเทศที่อำนวยความสะดวกทางการค้า การเจรจาทางการค้าเป็นเรื่องสำคัญ และเป้าหมายหลักของผู้เจรจาทางการค้าที่มาจากภาครัฐ คือ เพื่อสิทธิประโยชน์ทางการค้าของชาติตนเอง เนื่องจากการแข่งขันทางการค้า ประเทศต่าง ๆ

จึงมีนโยบายและมาตรการที่ใช้บิดเบือนทางการค้า ซึ่งทำให้การค้าระหว่างประเทศขาดความเป็นธรรม และขาดความเป็นเสรี การเจรจาทางการค้านั้น มุ่งหวังว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนหรือลดหย่อนสิทธิพิเศษทางการค้า จัดทำข้อตกลงทางการค้า ความร่วมมือและพัฒนารูปแบบการค้า และเพื่อแก้ไขข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศ รูปแบบการเจรจาต่อรองทางการค้านั้นสามารถแบ่งได้ตามระดับของการเจรจา คือ ทวิภาคี (Bilateral) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อประเทศการเจรจามากฝ่าย (Plurilateral) อาทิเช่น การเจรจา 3 ฝ่าย หรือการเจรจา 4 ฝ่าย การเจรจาหลายฝ่ายหรือพหุภาคี (Multilateral) ซึ่งเป็นการเจรจาที่มีประเทศเข้าร่วมและใช้เวลายาวนานกว่าจะได้ข้อสรุป การเจรจาต่อรองทางการค้าเหล่านี้นำไปสู่ระดับความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบันระดับความสัมพันธ์ในระดับกลุ่มประเทศในภูมิภาคใกล้เคียงกันและมีข้อตกลงต่อกัน (Regional Trade Arrangements) เป็นกลุ่มเศรษฐกิจและเป็นเรื่องสำคัญต่อการพัฒนาที่นำไปสู่การค้าเสรีของโลก

ลักษณะของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมีได้หลายรูปแบบและมีวิวัฒนาการแตกต่างกันโดยแต่ละรูปแบบจะมีความเข้มข้นของความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันแตกต่างกันไป

1. **ข้อตกลงการให้สิทธิพิเศษทางศุลกากร (Preferential Tariff Agreement)** เป็นข้อตกลงเพื่อลดภาษีให้แก่กันและกัน โดยอัตราภาษีที่เรียกเก็บจะน้อยกว่าอัตราภาษีที่เรียกเก็บจากประเทศที่สาม เช่น การรวมตัวกันของกลุ่ม LAIA (Latin American Integration Association), ASEAN และ Trade Expansion and Cooperation Agreement เป็นต้น

2. **สหภาพศุลกากรบางส่วน (Partial Customs Union)** การรวมตัวทางเศรษฐกิจในรูปแบบนี้ประเทศที่ทำข้อตกลงกันยังคงอัตราภาษีไว้ในระดับเดิม แต่มีการกำหนดอัตราภาษีศุลกากรในการค้ากับประเทศภายนอกกลุ่มร่วมกัน (Common external tariff)

3. **เขตการค้าเสรี (Free Trade Areas)** ในเขตการค้าเสรี การซื้อขายสินค้าและบริการระหว่างประเทศภาคีสามารถทำได้อย่างเสรีปราศจากข้อกีดกันทางการค้า ทั้งมาตรการทางภาษี และมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี ในขณะที่เดียวกัน แต่ละประเทศสมาชิกยังคงสามารถดำเนินนโยบายกีดกันทางการค้ากับประเทศนอกกลุ่มได้อย่างอิสระ เช่น การรวมตัวกันของกลุ่ม EFTA, NAFTA และ CER เป็นต้น

4. **สหภาพศุลกากร (Customs Union)** เป็นรูปแบบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่มีระดับความเข้มข้นสูงขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง โดยการรวมกลุ่มในลักษณะนี้นอกจากจะขจัดข้อกีดกันทางการค้าออกไปแล้ว ยังมีการกำหนดพิกัดอัตราภาษีศุลกากรในการค้ากับประเทศภายนอกกลุ่มร่วมกัน และให้มี

อัตราเดียวกันด้วย (Common external tariff) เช่น การรวมตัวกันของกลุ่ม MERCOSUR, Equatorial Customs Union and Cameroon และ African Common Market เป็นต้น

5. **ตลาดร่วม (Common Market)** รูปแบบของการรวมกลุ่มประเภทรูปแบบนี้ นอกจากจะมีลักษณะเหมือนกับสหภาพศุลกากรแล้ว การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต (แรงงาน, ทุน และเทคโนโลยี) สามารถทำได้อย่างเสรี เช่น การรวมตัวกันของกลุ่ม EU ก่อนปี 1992

6. **สหภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Union)** นอกจากจะมีการค้าเสรี การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตอย่างเสรี และนโยบายการค้าร่วมแล้ว ยังมีการประสานความร่วมมือกันในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ ทั้งนโยบายการเงิน และการคลังอีกด้วย เช่น การรวมตัวของกลุ่ม EU ในปัจจุบัน

7. **สหภาพทางเศรษฐกิจแบบสมบูรณ์ (Total Economic Union)** เป็นการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่มีความเข้มข้นมากที่สุด จะมีการจัดตั้งรัฐบาลเหนือชาติ (Supranational government) และมีนโยบายทางเศรษฐกิจเดียวกัน

เรื่องที่ 2 กลุ่มเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาคต่างๆ ของโลก มีดังนี้

1. สหภาพยุโรป EU
2. เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ NAFTA
3. สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ASEAN

1. สหภาพยุโรป (EU)

สหภาพยุโรปเป็นกลุ่มประเทศที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างกระแสและทิศทางการเมืองความมั่นคงเศรษฐกิจและสังคมระดับโลก ส่วนในด้านเศรษฐกิจ สหภาพยุโรปเป็น 1 ใน 3 ศูนย์กลางเศรษฐกิจโลก เป็น “Economic Heavyweight” ที่มี GDP ใหญ่ที่สุดในโลก เป็นตลาดสินค้าและบริการ ตลาดการเงิน และแหล่งที่มาของการลงทุนที่สำคัญที่สุด และเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศที่ใหญ่ที่สุด รวมทั้งมีบรรษัทข้ามชาติระดับโลกเป็นจำนวนมากที่สุด พลังทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อันเป็นผลมาจากการขยายสมาชิกภาพอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาในกรอบสหภาพ

เศรษฐกิจและการเงิน การพัฒนานโยบายร่วมในด้านต่างๆ และการปฏิรูปโครงสร้างสถาบันและการบริหาร

สหภาพยุโรป ประกอบด้วย ประเทศในทวีปยุโรป 25 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรีย เบลเยียม เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน สวีเดน สหราชอาณาจักร ไชปรัส เช็ก เอสโตเนีย ฮังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย มอลตา โปแลนด์ โปแลนด์ โลวีเนีย และสโลวาเกีย

2. เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA)

ข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ เป็นข้อตกลงเพื่อเปิดการค้าเสรีระหว่างสหรัฐอเมริกา แคนาดา และเม็กซิโก โดยมีพื้นฐานมาจากเขตการค้าเสรีสหรัฐฯ-แคนาดา (U.S.-Canada Free Trade Area : FTA) และความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนระหว่างสหรัฐฯ และเม็กซิโก

ต่อมาได้มีการเจรจาเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ โดยเริ่มเจรจาสาระของเขตการค้าเสรี และผู้นำทั้งสามชาติได้ร่วมลงนามรับรองเขตการค้าเสรี

วัตถุประสงค์ของ NAFTA

1. เพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้าและบริการระหว่างประเทศภาคีด้วยการยกเลิกภาษีศุลกากรและมาตรการที่มีใช้ภาษีศุลกากรให้แก่กันและกัน NAFTA
2. ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรมในเขตการค้าเสรี
3. ขยายโอกาสการลงทุนในดินแดนของประเทศภาคี
4. ค้ำครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเพียงพอและให้มีการใช้บังคับอย่างจริงจัง

3. สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations : ASEAN) หรือ อาเซียน เป็นองค์การทางภูมิรัฐศาสตร์และองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนาม และพม่า

อาเซียนมีจุดเริ่มต้นจากสมาคมอาสา ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2504 โดยไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ แต่ได้ถูกยกเลิกไป ต่อมาในปี พ.ศ. 2510 ได้มีการลงนามใน "ปฏิญญากรุงเทพ" อาเซียนได้ถือกำเนิดขึ้นโดยมีรัฐสมาชิกเริ่มต้น 5 ประเทศ

วัตถุประสงค์ของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน เพื่อความร่วมมือในการเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม วัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก และการธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค และเปิดโอกาสให้คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติ ในปัจจุบันกฎบัตรอาเซียน ได้มีการลงนามเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งทำให้อาเซียนมีสถานะคล้ายกับสหภาพยุโรปมากยิ่งขึ้น เขตการค้าเสรีอาเซียนได้เริ่มประกาศใช้ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2553 และกำลังก้าวสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558

กิจกรรมท้ายบท

1. ให้ผู้เรียนค้นคว้าข่าวเศรษฐกิจ คนละ 1 ข่าว พร้อมทั้งวิเคราะห์ผลดี ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากข่าวนั้น และนำมาเสนอหน้าชั้นเรียนก่อนเริ่มเรียนวิชาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
2. ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ข้อดี หรือผลกระทบจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ และนำเสนอหน้าชั้นเรียน
 - กลุ่มที่ 1 สหภาพยุโรป EU
 - กลุ่มที่ 2 เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ NAFTA
 - กลุ่มที่ 3 สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ASEAN

แนวเฉลยกิจกรรมท้ายบท

แนวตอบบทที่ 1

ข้อที่ 1 ให้ผู้เรียนนำเสนอข่าวเศรษฐกิจที่ได้ค้นคว้ามา

ข้อที่ 2 องค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ได้แก่ WTO, NAFTA, EU, IMF

1. องค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO)

มีพัฒนาการมาจากแกตต์ (General Agreement on Tariff and Trade : GATT) จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2538 โดยมีองค์กรสูงสุดในการตัดสินใจ คือ ที่ประชุมระดับรัฐมนตรี (Ministerial Conference) ซึ่งกำหนดให้มีการประชุมทุก ๆ 2 ปี ปัจจุบัน WTO มีสมาชิกทั้งสิ้น 140 ประเทศ

วัตถุประสงค์ของ WTO

- เป็นเวทีในการเจรจาลดอุปสรรคและข้อกีดกันทางการค้า และมีกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนให้การค้ามีความเสรียิ่งขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของการแข่งขันที่เป็นธรรม
- สร้างความเข้มแข็งให้แก่กระบวนการยุติข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศ
- เป็นกลไกตรวจสอบและทบทวนนโยบายการค้าของประเทศสมาชิก

หลักการสำคัญของ WTO

- กำหนดให้ใช้มาตรการทางการค้าระหว่างประเทศโดยไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) คือ ให้การปฏิบัติต่อสินค้าจากทุกประเทศอย่างเท่าเทียมกัน (Most-favoured Nation Treatment : MFN) กล่าวคือ แต่ละประเทศจะต้องเรียกเก็บภาษีศุลกากร หรือค่าธรรมเนียม หรือใช้มาตรการใดๆ กับสินค้าที่นำเข้าจากประเทศสมาชิกอื่นๆ เท่าเทียมกันทุกประเทศ และปฏิบัติต่อสินค้านำเข้า เท่าเทียมกับสินค้านำเข้าในประเทศ (National Treatment) ไม่ว่าจะเป็นการเก็บภาษีภายใน หรือการกำหนดกฎระเบียบต่างๆ
- การกำหนดและบังคับใช้มาตรการทางการค้าจะต้องมีความโปร่งใส (transparency) โดยประเทศสมาชิกจะต้องพิมพ์เผยแพร่กฎระเบียบเกี่ยวกับมาตรการทางการค้าต่อสาธารณชน และแจ้งให้ประเทศสมาชิกอื่นๆ ทราบเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ประกอบการค้าระหว่างประเทศ

- คุ้มครองผู้ผลิตภายในด้วยภาษีศุลกากรเท่านั้น (tariff-only protection) โดยหลักการแล้ว WTO ห้ามใช้มาตรการจำกัดการนำเข้าทุก ชนิด ยกเว้นบางกรณีที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของ WTO
- มีสิทธิใช้ข้อยกเว้นในกรณีฉุกเฉินและจำเป็น (necessary exceptions and emergency action) ประเทศสมาชิกสามารถใช้มาตรการคุ้มกันชั่วคราวในกรณีที่มีการนำเข้ามากผิดปกติ และสามารถจำกัดการนำเข้า เพื่อจุดประสงค์ในการแก้ไขการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ หรือในกรณีที่เป็นข้อยกเว้นทั่วไป เช่น เพื่อรักษาสุขภาพของประชาชน สัตว์ และพืช เพื่อศีลธรรมอันดี และเพื่อความมั่นคงภายใน เป็นต้น
- ส่งเสริมการแข่งขันทางการค้าที่เป็นธรรม (fair competition) ประเทศสมาชิกสามารถเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด และการอุดหนุนสินค้านำเข้าได้ หากมีการไต่สวนตามกฎหมายของ WTO แล้วพบว่า ประเทศผู้ส่งออกมีการทุ่มตลาด หรือให้การอุดหนุนจริง และก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมภายใน นอกจากนี้ ยังห้ามไม่ให้ประเทศสมาชิกอุดหนุนการผลิต และการส่งออกจนบิดเบือนกลไกตลาด
- ให้มีการรวมกลุ่มทางการค้าเพื่อลดภาษีระหว่างกันได้ หากมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายการค้า (no trade blocs) ประเทศสมาชิกสามารถตกลงรวมกลุ่ม เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะขยายการค้าระหว่างกัน แต่มีเงื่อนไขว่าการรวมกลุ่มต้องไม่มีจุดประสงค์ เพื่อกีดกันการนำเข้าสินค้าจากประเทศนอกกลุ่ม และเมื่อรวมกลุ่มกันแล้วต้องไม่กระทบต่อผลประโยชน์เดิมของประเทศนอกกลุ่ม
- มีกระบวนการยุติข้อพิพาททางการค้า (trade dispute settlement mechanism) เมื่อมีกรณีข้อขัดแย้งทางการค้า ให้หารือเพื่อหาทางยุติข้อพิพาท หากไม่สามารถหาข้อสรุปได้ ให้นำเรื่องเข้าสู่กระบวนการยุติข้อพิพาทของ WTO โดยการยื่นเรื่องต่อองค์กรระงับข้อพิพาท (dispute settlement body: DSB) ของ WTO เพื่อจัดตั้งคณะลูกขุนขึ้นพิจารณากรณีดังกล่าว และรายงานผลให้ประเทศสมาชิกอื่นร่วมกันพิจารณา บังคับให้เป็นไปตามผลของคณะลูกขุน หากไม่ปฏิบัติตามคำตัดสิน ประเทศผู้เสียหายสามารถทำการตอบโต้ทางการค้าได้
- ให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนาในการปฏิบัติตามพันธกรณี (special and differential treatment : S&D) ผ่อนผันให้ประเทศกำลังพัฒนาจำกัดการนำเข้าได้ หากมีจุดประสงค์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และรักษาเสถียรภาพดุลการชำระเงิน และให้โอกาสประเทศพัฒนาแล้วให้สิทธิพิเศษทางศุลกากร (GSP) แก่ประเทศกำลังพัฒนาได้ แม้จะขัดกับหลัก MFN ก็ตาม

ประเทศสมาชิก WTO ปัจจุบัน WTO มีประเทศสมาชิกทั้งสิ้น 140 ประเทศ มีประเทศที่อยู่ระหว่างกระบวนการเข้าเป็นสมาชิกอีก 28 ประเทศ ที่สำคัญ อาทิ จีน รัสเซีย ซาอุดีอาระเบีย ไต้หวัน เวียดนาม ลาว กัมพูชา เนปาล เป็นต้น

2. ข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

(North America Free Trade Agreement : NAFTA)

ข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ หรือเรียกย่อว่า นาฟตา เป็นองค์การทางเศรษฐกิจในทวีปอเมริกาเหนือ ในการที่จะร่วมมือกันแสวงหาตลาดส่งออกและลดต้นทุนการผลิตสินค้า เพื่อให้มีราคาถูกลงสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้

ประวัติการก่อตั้ง

หลังจากที่สหภาพยุโรป ได้แก้ปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอย โดยการเปิดตลาดเสรีเป็นตลาดเดียวแล้ว ผู้นำแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดาและเม็กซิโกได้จัดประชุมกันเมื่อ พ.ศ.2535 ที่จะเปิดเสรีทางการค้าระหว่างกันให้เป็นตลาดเดียว และจะลดอัตราภาษีศุลกากรให้เหลือร้อยละ 0 ภายใน 5 ปี โดยจะเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2537 เป็นต้นไป

วัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง

1. เพื่อแสวงหาตลาดสินค้าส่งออกในภูมิภาคอื่น
2. เพื่อส่งเสริมการจ้างงาน การเคลื่อนย้ายแรงงาน ที่จะผลิตสินค้าให้ได้ราคาถูกลงและมีคุณภาพดี
3. เพื่อส่งเสริมธุรกิจขนาดเล็กให้ขยายตัวและมีประสิทธิภาพสูง

ผลการปฏิบัติงาน

ประเทศสมาชิกต่างได้รับผลประโยชน์จากการทำข้อตกลงทางการค้าเสรีอเมริกาเหนือ คือ เม็กซิโก ซึ่งก่อนหน้านี้อัตราแลกเปลี่ยนเงินเปโซตกต่ำมากก็เริ่มแข็งตัวขึ้น ภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซากลับฟื้นและดีขึ้นโดยลำดับ ทั้งนี้เพราะสหรัฐอเมริกาปล่อยสินเชื่อบริหารยาว ลดอัตราภาษีนำเข้า และอนุญาตให้รถบรรทุกของเม็กซิโกแล่นผ่านเข้าสู่สหรัฐอเมริกาได้ โดยไม่ต้องขนถ่ายสินค้าที่ชายแดน อันเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายและเสียเวลา สหรัฐอเมริกา มีสินค้าส่งออกไปเม็กซิโกและแคนาดามากขึ้น ทั้งสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม ทำให้เศรษฐกิจขยายตัวขึ้น และทำให้มีตำแหน่งงานเพิ่ม มีการจ้างงานมากขึ้น แคนาดาสามารถซื้อสินค้าของสหรัฐอเมริกาและเม็กซิโกถูกลง อันเนื่องมาจากการลดอัตราภาษีศุลกากร

3. กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) หรือ ไอเอ็มเอฟ (IMF)

เป็นองค์กรที่รัฐบาลของกลุ่มประเทศพันธมิตรได้ร่วมก่อตั้งขึ้น โดยมีข้อบังคับว่าประเทศที่จะเป็นสมาชิกธนาคารโลก และจะต้องเป็นสมาชิกของ IMF ด้วย เริ่มเปิดดำเนินการในเดือนมีนาคม

ปี ค.ศ. 1947 ประเทศที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการเงินฯ จะต้องเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ อยู่ก่อนแล้ว ในปัจจุบันมีสมาชิก 185 ประเทศ

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้ง IMF คือ จัดการและควบคุมระบบการเงินของโลกและช่วยเหลือ ประเทศที่เผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจ โดยจะประสานการทำงานกับกระทรวงการคลัง และแบงก์ชาติของแต่ละ ประเทศ หน้าที่หลักของ IMF มีอยู่ 3 ประการคือ

1. จัดระบบการเงินโลก
2. กำกับกติกาทางเศรษฐกิจของโลก เพื่อให้เกิดความมั่นคงมีเสถียรภาพ
3. สร้างเงินซึ่งเป็นเงินสำรองระหว่างประเทศ เป็นเงินที่เป็นกลาง ไม่ได้เป็นเงินของประเทศใดประเทศหนึ่ง

แนวตอบบทที่ 2

ข้อที่ 1 ให้ผู้เรียนนำเสนอข่าวเศรษฐกิจที่ได้ค้นคว้ามา

ข้อที่ 2 สกุลเงินตราต่างประเทศต่างๆ

1. AED ดอลลาร์สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์
2. AFN อัฟกานีอัฟกานิสถาน
3. ALL เลกแอลเบเนีย
4. AMD แดรมอาร์เมเนีย
5. ANG กิลเดอร์เนเธอร์แลนด์แอนทิลลิส
6. AOA ควินซาแองโกลา
7. ARS เปโซอาร์เจนตินา
8. AUD ดอลลาร์ออสเตรเลีย
9. AWG กิลเดอร์อารูบา
10. AZM มานัตอาเซอร์ไบจาน
11. BAM มาร์กคอนเวอร์ทิเบิลบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา
12. BBD ดอลลาร์บาร์เบโดส
13. BDT ตากาบังกลาเทศ
14. BGN เลฟบัลแกเรีย
15. BHD ดินาร์บาห์เรน
16. BIF ฟรังก์บูรุนดี
17. BMD ดอลลาร์เบอร์มิวดา

18. BND ดอลลาร์บรูไน
19. BOB โบลิเวียโนโบลิเวีย
20. BOV Bolivian Mvdol (Funds code)
21. BRL เรียลบราซิล
22. BSD ดอลลาร์บาฮามาส
23. BTN เติ้งกุลตรัมภูฏาน
24. BWP ปูลาบอตสวานา
25. BYR รูเบิลเบลารุส
26. BZD ดอลลาร์เบลีซ
27. CAD ดอลลาร์แคนาดา
28. CDF ฟรังก์คองโก
29. CHF ฟรังก์สวิส
30. CLF Chilean Unidades de fomento (Funds code)
31. CLP เปโซชิลี
32. CNY หยวนเหรินหมินปี้ (สาธารณรัฐประชาชนจีน)
33. COP เปโซโคลอมเบีย
34. COU Colombian unidad de valor real (added to the COP)
35. CRC โกลองคอสตาริกา
36. CSD ดินาร์เซอร์เบีย
37. CUC Cuban convertible peso (replaced USD as additional national currency in November 2004)
38. CUP เปโซคิวบา (still in use)
39. CVE เอสคูโดเคปเวิร์ด
40. CYP ปอนด์ไซปรัส
41. CZK โครนาเช็ก
42. DJF ฟรังก์จิบูตี
43. DKK โครนเดนมาร์ก
44. DOP เปโซโดมินิกัน
45. DZD ดินาร์แอลจีเรีย
46. EEK ครูนเอสโตเนีย
47. EGP ปอนด์อียิปต์

48. ERN แนกฟาเอริเทรีย
49. ETB เบอร์เอธิโอเปีย
50. EUR ยูโร
51. FJD ดอลลาร์ฟีจี
52. FKP ปอนด์หมู่เกาะฟอล์กแลนด์
53. GBP ปอนด์สเตอร์ลิง (สหราชอาณาจักร)
54. GEL ลารีจอร์เจีย
55. GHC เซดิกานา
56. GIP ปอนด์ยิบรอลตาร์
57. GMD ดาลาซีแกมเบีย
58. GNF francGuinea
59. GTQ Guatemalan quetzal
60. GYD ดอลลาร์กายอานา
61. HKD ดอลลาร์ฮ่องกง
62. HNL Honduran lempira
63. 63. HRK Croatian kuna
64. HTG กูร์ดเฮติ
65. HUF ฟอรินต์ฮังการี
66. IDR รูเปียห์อินโดนีเซีย
67. ILS เซเกลอิสราเอล
68. INR รูปีอินเดีย
69. IQD ดินาร์อิรัก
70. IRR เรียลอิหร่าน
71. ISK โครนาไอซ์แลนด์
72. JMD ดอลลาร์จาเมกา
73. JOD ดินาร์จอร์แดน
74. JPY เยนญี่ปุ่น
75. KES ชิลลิงเคนยา
76. KGS ซอมคีร์กีซสถาน
77. KHR เรียลกัมพูชา
78. KMF ฟรังก์คอโมโรส

79. KPW วอนเกาหลีเหนือ
80. KRW วอนเกาหลีใต้
81. KWD ดินาร์คูเวต
82. KYD ดอลลาร์หมู่เกาะเคย์แมน
83. KZT เทงเจคาซัคสถาน
84. LAK กีบลาว
85. LBP ปอนด์เลบานอน
86. LKR รูปีศรีลังกา
87. LRD ดอลลาร์ไลบีเรีย
88. LSL โลตีเลโซโท
89. LTL ลิตัสลิทัวเนีย
90. LVL ลัตต์เวีย
91. LYD ดินาร์ลิเบีย
92. MAD เดอร์แฮมโมร็อกโก
93. MDL ลิวมอลโดวา
94. MGA อะเรียรีมาดากัสการ์
95. MKD เดนาร์มาซิโดเนีย
96. MMK จ๊าดพม่า
97. MNT ทูกริกมองโกเลีย
98. MOP ปาทากามาเก๊า
99. MRO อูกิยามอริเตเนีย
100. MTL ลีรามอลตา
101. MUR รูปีมอริเชียส
102. MVR Maldives rufiyaa
103. MWK Malawi kwacha
104. MXN เปโซเม็กซิโก
105. MXV Mexican Unidad de Inversión (UDI) (Funds code)
106. MYR ริงกิตมาเลเซีย
107. MZM Mozambique metical
108. NAD ดอลลาร์นามิเบีย
109. NGN Nigerian naira

110. NIO Nicaraguan córdoba
111. NOK โครนเนอร์เวย์
112. NPR รูปีเนपाल
113. NZD ดอลลาร์นิวซีแลนด์
114. OMR Omani rial
115. PAB Panamanian balboa
116. PEN Peruvian nuevo sol
117. PGK Papua New Guinea kina
118. PHP เปโซฟิลิปปินส์
119. PKR รูปีปากีสถาน
120. PLN ซวอตีโปแลนด์
121. PYG Paraguayan guaraní
122. QAR Qatari rial
123. RON ลิวโรมาเนีย
124. RUB Russian ruble
125. RWF Rwandan franc
126. SAR Saudi Arabian riyal
127. SBD ดอลลาร์หมู่เกาะโซโลมอน
128. SCR รูปีเซเชลส์
129. SDD Sudanese dinar
130. SEK Swedish krona
131. SGD ดอลลาร์สิงคโปร์
132. SHP ปอนด์เซนต์เฮเลนา
133. SIT Slovene tolar
134. SKK Slovak koruna
135. SLL Sierra Leonean leone
136. SOS Somali shilling
137. SRD ดอลลาร์ซูรินาเม
138. STD São Tomé and Príncipe dobra
139. SYP ปอนด์ซีเรีย
140. SZL ลิลังเงินสวาซิแลนด์

141. THB บาทไทย
142. TJS โฉโมนีทาจิกิสถาน
143. TMM มานัตเติร์กเมนิสถาน
144. TND Tunisian dinar
145. TOP Tongan Pa'anga
146. TRY ลีราตุรกี
147. TTD ดอลลาร์ตรินิแดดและโตเบโก
148. TWD ดอลลาร์ไต้หวัน
149. TZS ซิลลิงแทนซาเนีย
150. UAH ฮริฟเนียยูเครน
151. UGX ซิลลิงยูกันดา
152. USD ดอลลาร์สหรัฐ
153. USN United States dollar (Next day) (Funds code)
154. USS United States dollar (Same day) (Funds code) (one source claims it is no longer used, but it is still on the ISO 4217-MA list)
155. UYU เปโซอุรุกวัย
156. UZS ซอมอุซเบกิสถาน
157. VEB โบลีวาร์เวเนซุเอลา
158. VND ดองเวียดนาม
159. VUV วาตูวานูอาตู
160. WST Samoa Tala
161. XAF CFA franc BEAC
162. XAG Silver ounce
163. XAU Gold ounce
164. XBA European Composite Unit (EURCO) (Bonds market unit)
165. XBB European Monetary Unit (E.M.U.-6) (Bonds market unit)
166. XBC European Unit of Account 9 (E.U.A.-9) (Bonds market unit)
167. XBD European Unit of Account 17 (E.U.A.-17) (Bonds market unit)
168. XCD ดอลลาร์แคริบเบียนตะวันออก
169. XDR Special Drawing Rights (IMF)
170. XFO Gold-franc (Special settlement currency)

- 171. XFU UIC franc (Special settlement currency)
- 172. XOF CFA franc BCEAO
- 173. XPD Palladium ounce
- 174. XPF CFP franc
- 175. XPT Platinum ounce
- 176. XTS Code reserved for testing purposes
- 177. XXX No currency
- 178. YER เรียลเยเมน
- 179. ZAR แรนด์แอฟริกาใต้
- 180. ZMK ควาซาแซมเบีย
- 181. ZWD ดอลลาร์ซิมบับเว

แนวตอบบทที่ 3

ข้อที่ 1 ให้ผู้เรียนนำเสนอข้อควรระวังที่ได้ค้นคว้ามา

ข้อ 2 ให้นักศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

2.1 ผลกระทบ

1. เร่งให้เกิดกระบวนการกว้านซื้อที่ดินและเช่าพื้นที่ทำการเกษตรโดยกลุ่มทุนจากต่างชาติ เช่น การเข้ามาสัมปทานปลูกป่าในพื้นที่เขตป่าสงวนเสื่อมโทรม พื้นที่ป่าชายเลน รวมถึงพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ เป็นการขยายความขัดแย้งปัญหาที่ดินและปัญหาการแย่งชิงน้ำในฤดูแล้งระหว่างกลุ่มทุนกับชาวบ้าน ในรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

2. กลุ่มทุนต่างชาติจะเข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม เช่น พันธุ์ข้าวพันธุ์ไม้ผลเมืองร้อน พืชสมุนไพร ฯลฯ รวมถึงการจดทรัพย์สินทางปัญญาจากสายพันธุ์พืช สอดรับกับความพยายามของบริษัทเมล็ดพันธุ์ข้ามชาติที่ผลักดันให้มีการส่งออกพันธุ์พืชออกนอกประเทศโดยเสรี และผลักดันให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.2542 เพื่อให้สามารถผูกขาดสายพันธุ์พืชได้โดยง่าย โดยไม่ต้องขออนุญาตการเข้าถึงพันธุ์พืช และการแบ่งปันผลประโยชน์ต่างๆที่ได้ใช้ประโยชน์จากสายพันธุ์พืชในประเทศ ต่างชาติจะเข้ามาผูกขาดตลาดเมล็ดพันธุ์พืช เช่น ข้าว ซึ่งมีมูลค่าขั้นต่ำสูงมากกว่า 25,000 ล้านบาท/ปี ทั้งนี้ไม่นับการใช้ช่องทางการเข้ามาตั้งกิจการเพาะและขยายพันธุ์พืชเพื่อเข้าถึงทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งมีมูลค่ามหาศาลประเมินค่ามิได้

3. การเปิดเสรีการขยายพันธุ์พืช จะเป็นการเปิดโอกาสให้ทุนขนาดใหญ่ข้ามชาติเข้ามายึดครองอาชีพและกิจการที่คนไทยได้พัฒนามาเป็นเวลานานหลายทศวรรษ จนกลายเป็นอาชีพของคนไทยเป็นจำนวนมาก เช่น ธุรกิจกล้วยไม้ของไทย ทั้งนี้โดยกลุ่มทุนขนาดใหญ่จะเข้ามาใช้ประโยชน์จากฐานพันธุ์กรรม ภาพลักษณ์ และฐานการตลาด เบียดขับผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้พัฒนามาเป็นลำดับให้สูญหายไปเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นกับร้านค้าปลีกรายย่อย เกิดผลกระทบต่อกิจการกล้วยไม้ของไทยซึ่งมีมูลค่าการส่งออกหลายพันล้านบาท/ปี โดยไม่จำเป็นต้องกล่าวผลกระทบต่อศักยภาพการพัฒนาในอนาคตและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น

4. นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ เช่น ชลประทาน การพัฒนาที่ดิน การส่งเสริมการเกษตร การอุดหนุนผลผลิตทางการเกษตร รวมถึงการวิจัยในสาขาต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นจากภาษีอากรของประชาชน

แนวทางการเปิดเสรีนี้เปิดทางให้บริษัทข้ามชาติเข้ามารังแกเกษตรกร และชุมชนท้องถิ่น ยึดครองฐานทรัพยากรพันธุ์กรรม สร้างผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร และอธิปไตยของประเทศ อีกทั้งยังขัดแย้งกับนโยบายของคณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติ และนโยบายการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมของรัฐบาลเองอีกด้วย

ข้อเสนอและทางออก

1. รัฐบาลต้องยับยั้งหรือชะลอการดำเนินการเปิดเสรีภาคการเกษตร ประมง และป่าไม้ ดังกล่าวโดยเร็วและให้มีผลโดยทันทีก่อนหน้าการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนที่ชะอำ-หัวหินในช่วงปลายเดือนตุลาคม 2552

2. ให้มีการตรวจสอบข้อมูลและประเมินผลกระทบจากการเปิดเสรีของไทยในสาขาข้างต้น รวมถึงการเปิดเสรีในสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การเปิดเสรีในสาขาบริการที่เกี่ยวข้อง ว่ามีผลกระทบต่อประเทศทั้งในด้านฐานทรัพยากร เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม หรือไม่อย่างไร ทั้งนี้โดยให้มีการศึกษาวิจัยอย่างรอบด้านและเร่งด่วนโดยหน่วยงานและสถาบันที่ไม่มีส่วนได้เสียกับการเจรจาหรือความตกลงที่จะเกิดขึ้น

3. ก่อนเริ่มกระบวนการเจรจา รัฐบาลต้องดำเนินการเจรจาภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 190 อย่างเคร่งครัด กล่าวคือต้องรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างกว้างขวาง และต้องนำกรอบการเจรจา เช่น ตารางการจัดทำข้อสงวนหรือรายการที่อ่อนไหวเพื่อขอความเห็นชอบต่อสภา เพื่อมิให้ขัดต่อเจตนารมณ์ และเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญในมาตราดังกล่าว

แนวตอบบทที่ 4

ข้อที่ 1 ให้ผู้เรียนนำเสนอข่าวเศรษฐกิจที่ได้ค้นคว้ามา

ข้อที่ 2 ข้อดีของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

1. ส่งเสริมให้มีการค้ามากขึ้น เนื่องจากการรวมกลุ่มทำให้ตลาดขยายตัวมากขึ้น โดยประเทศสมาชิกใดสามารถผลิตสินค้าได้ในราคาต้นทุนที่ต่ำย่อมสามารถส่งสินค้าไปขายในตลาดประเทศสมาชิกอื่นๆได้มากขึ้น เพราะอุปสรรคทางการค้า เช่น ภาษีไม่มี หรือลดลง

2. ส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานและทุนได้อย่างรวดเร็วและคล่องตัว

3. เพิ่มอำนาจต่อรองให้กับประเทศสมาชิกในกลุ่มกับประเทศอื่นๆ

ข้อเสียของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

1. อาจถูกมองว่าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทำให้เกิดผลดีเฉพาะกับประเทศสมาชิกที่ได้ผลประโยชน์จากการลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างกัน แต่เป็นการสร้างผลกระทบต่อประเทศนอกกลุ่ม เช่น หากสินค้าชนิดหนึ่งจากประเทศไทยไม่สามารถส่งออกไปขายยังประเทศสเปนสมาชิกอื่นในกลุ่มสหภาพยุโรปก็ไม่รับซื้อสินค้าจากประเทศไทยเช่นเดียวกัน เป็นต้น

2. การเคลื่อนย้ายแรงงานและทุนได้อย่างรวดเร็วและคล่องตัวมากเกินไปอาจก่อให้เกิดปัญหาการอพยพแรงงานหรือปัญหาสังคมในประเทศสมาชิกอื่นๆ ได้หากมาตรการควบคุมดูแลไม่ดีพอ

3. หากรวมกลุ่มพัฒนาจนไปถึงขั้นสหภาพเหนียวแน่นย่อมส่งผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยในบางเรื่องของรัฐ

บรรณานุกรม

สมพงษ์ เฟื่องอารมณ. (2546) การค้าระหว่างประเทศ (International Trade). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คุรุสภา.

จรินทร์ เทศวานิช. (2545). การเงินและการธนาคาร. พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ : บริษัท โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.

<http://learners.in.th/blog/ss-econ/196421>

http://www.bp-smakom.org/BP_School/Social/Org-Inter/NAFTA.htm

<http://www.isc.ru.ac.th/data/PS0001956.doc>

<http://www.aseanfta.com/index.php/fta-watch/articles/102-2010-04-30-06-37-30>

http://megaclever.blogspot.com/2008/07/blog-post_8307.html

<http://dnfe5.nfe.go.th/ilp/soc3/so31-3-3.htm>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1. นายประเสริฐ บุญเรือง	เลขาธิการ กศน.
2. นายวัชรินทร์ จำปี	รองเลขาธิการ กศน.
3. นางมาริสา โกเศยะโยธิน	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

ผู้ยกร่างและเรียบเรียง

1. นางสาวนริสา ณ นคร	สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
2. นางกัญญา สระใหญ่	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
กลุ่มเป้าหมายพิเศษ

คณะบรรณาธิการ

1. นางสาวสุพัตรา โทวารากา	สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
2. นางสาวนริสา ณ นคร	สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
3. นางสาววราลี แพรคาลัย	สถาบันส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้
4. นางกัญญา สระใหญ่	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
กลุ่มเป้าหมายพิเศษ
5. นางสาวประภาภรณ์ คำโอภาส	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
กลุ่มเป้าหมายพิเศษ

ผู้พิมพ์ต้นฉบับ/ออกแบบปก

นางสาวพรรณราย ดำขำ	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
กลุ่มเป้าหมายพิเศษ |
|--------------------|--|